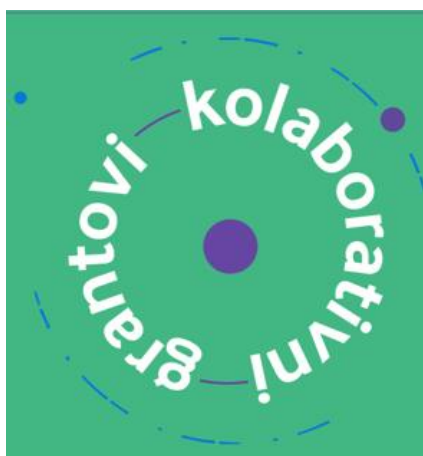

PROGRAM KOLABORATIVNIH GRANTOVA ZA INOVACIJE

Priručnik

Maj, 2024.

SADRŽAJ

POZADINA PROGRAMA	1
UVOD	1
I. CILJEVI PROGRAMA	2
II. PRIHVATLJIVI PODNOSIOCI.....	3
III. BROJ PRIJAVA PO PODNOSIOCU PRIJAVE.....	5
IV. TRAJANJE PROJEKATA	6
V. FINANSIJSKA ALOKACIJA, IZNOSI BESPOVRATNIH SREDSTAVA I INTENZITETI DRŽAVNE POMOĆI.....	6
VI. OBAVEZE KOJE SE ODNOSE NA POMOĆ MALE VRIJEDNOSTI	7
VII. DVOSTRUKO FINANSIRANJE	10
VIII. PRIHVATLJIVE OBLASTI ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA.....	10
IX. PRIHVATLJIVE AKTIVNOSTI PROJEKTA.....	13
X. PRIHVATLJIVI TROŠKOVI.....	14
XI. NEPRIHVATLJIVI TROŠKOVI.....	17
XII. NAČIN PRIJAVLJIVANJA I DOKUMENTACIJA ZA PRIJAVU.....	19
DOKUMENTACIJA ZA PRIJAVU	20
XIII. POSTUPAK DODJELE BESPOVRATNIH SREDSTAVA I EVALUACIJA.....	21
1. Procjena projektnih prijedloga u odnosu na administrativne kriterijume	21
2. Procjena projektnih predloga u odnosu na kriterijume odabira	22
3. Donošenje odluke o finansiranju.....	29
XIV. SPROVOĐENJE PROJEKTA I NADZOR.....	30
XV. OBJAŠNJENJE POJMOVA	31

POZADINA PROGRAMA

UVOD

Fond za inovacije Crne Gore sproveo je Program kolaborativnih grantova za inovacije 2022. godine putem Javnog poziva za dodjelu kolaborativnih grantova za inovacije. Putem ovog Javnog poziva, a nakon dvostepene međunarodne evaluacije, odobreno je sedam grantova ukupne vrijednosti 1.727.462 eura, od čega sufinansiranje Fonda iznosi 628.760 eura, dok sufinansiranje privatnog sektora na projektima iznosi 1.098.702 eura. Zbog značajnog interesovanja privrednog sektora i naučno-istraživačkih institucija u učešću na ovom Programu i njegovih pozitivnih efekata u smislu unapređenja uspostavljanja partnerstava nauka-privreda (6 novouspostavljenih partnerstava), podsticanja strateški prioriternih oblasti razvoja u smislu implementacije Strategije pametne specijalizacije (2019-2024), te razvoja inovativnih, tržišno orijentisanih proizvoda, usluga i tehnologija sa velikim potencijalom za komercijalizaciju i primjenu na tržištu, a sve u cilju podsticanja konkurentnosti crnogorske privrede, Fond je odlučio da nastavi sa realizacijom ovog Programa sa akcentom na ranije faze tehnološkog razvoja, koje podrazumijevaju sprovođenje aktivnosti istraživanja i razvoja kao osnovu za dalji razvoj inovacija. Istraživanje služi kao pokretač inovacija, podstičući ekonomski rast, tehnološki i društveni napredak. Imajući u vidu relevantnost i mogućnost istraživanja da generišu znanje, pokrenu razvoj inovacija, odgovore na potrebe tržišta i stvore pozitivan društveni i ekonomski uticaj, ovaj Program je koncipiran sa ciljem da srednjoročno omogući razvoj novih proizvoda, usluga, tehnologija ili procesa nastalih kao rezultat istraživanja i razvoja koja se sprovode u saradnji privrednog i naučnog sektora.

Program Kolaborativnih grantova za inovacije akreditovan je od strane Evropskog savjeta za inovacije (European Innovation Council-EIC) za implementaciju Plug-In šeme u okviru EIC Accelerator programa. To je jedan od tri glavna inovaciona programa EIC-a (pored Pathfinder i Transition) i usmjeren je na podršku mikro, malim i srednjim preduzećima, startupovima i spin-off kompanijama kako bi razvijali revolucionarne inovacije sa potencijalom u stvaranju novih tržišta ili pokretanje promjena na postojećim. Ova akreditacija potvrđuje da su sva pravila i procedure koje se odnose na evaluaciju i odabir projekata za finansiranje jasno definisana, transparentna i u skladu sa pravilima koja važe na nivou EU. Sa druge strane, crnogorskim kompanijama se otvara mogućnost da lakše i brže dođu do značajnih sredstava koja se na nivou Evrope plasiraju kroz EIC Accelerator program. Na taj način, ova akreditacija otvorila je dodatne mogućnosti i resurse koji će doprinijeti jačanju inovacionog potencijala korisnika ovog akreditovanog programa.

Program kolaborativnih grantova za inovacije usklađen je sa regulatornim okvirom definisanim u Zakonu o inovacionoj djelatnosti („Službeni list Crne Gore“, br. 82/20), Programom za inovacije 2023-2027, i Odlukom Vlade br. 08-082/24-2797/2 od 24. maja 2024. godine kojom su odobreni Plan rada i godišnji finansijski plan Fonda za inovacije Crne Gore za 2024. godinu.

I. CILJEVI PROGRAMA

Predmet Programa je dodjela bespovratnih sredstava (dalje u tekstu: grantova) MMSP-ovima i „organizacijama za istraživanje i širenje znanja“ (u daljem tekstu: istraživačke organizacije, u skraćenoj formi: IO) koji sprovode projekte istraživanja i razvoja s ciljem razvoja novih proizvoda, usluga, tehnologija ili procesa.

Glavni cilj Programa kolaborativnih grantova za inovacije (dalje u tekstu: Program) je da podstakne mikro, mala i srednja preduzeća (dalje u tekstu: MMSP) da aktivno i smisleno sarađuju sa „organizacijama za istraživanje i širenje znanja“ ili „istraživačkim organizacijama“ koja su upisana u registar centara izvrsnosti, licenciranih ustanova i organizacionih jedinica u skladu sa Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti ("Službeni list CG", br. 80/2010, 40/2011 - drugi zakon, 57/2014 i 82/2020) na povećanju razvoja i uvođenja inovativnih proizvoda ili procesa koju su rezultat primijenjenih istraživačko-razvojnih aktivnosti. Programom se dugoročno želi povećati udio inovativnih MMSP-ova koja stvaraju proizvode koji su novi za tržište ili uvode procesne inovacije, kao i smanjiti udio neinovativnih MMSP-ova s potencijalom za inovacije. Programom će se unaprijediti inovativnost preduzeća putem podsticanja istraživanja i razvoja, podstaći saradnja između privrednog i naučnog sektora, te implementirati aktivnosti istraživanja i razvoja, kao i transfera tehnologija i znanja.

Program ima za cilj da srednjoročno, u periodu od 3 do 5 godina, omogućiti kreiranje zaliha kvalitetnih inovativnih projekata s visokim stepenom spremnosti za dalji razvoj i komercijalizaciju, kao i da ojača kapacitete i sposobnosti MMSP-ova i IO za razvoj inovacija nastalih kao rezultat istraživačko-razvojnih aktivnosti.

Neposredni rezultati Programa su sljedeći:

- Unaprijeđenje specifičnih vještina osoblja u MMSP-ovima;
- Povećanje uključenosti osoblja u MMSP-ovima i IO u istraživačko-razvojne aktivnosti;
- Povećanje aktivnosti komercijalizacije rezultata zajedničkih istraživanja MMSP i IO;
- Unaprijeđena saradnja u istraživačkim aktivnostima između IO i MMSP-ova;
- Povećane aktivnosti transfera tehnologije i znanja sa IO na MMSP.

Projektna sredstva se mogu koristiti za sufinansiranje faza tehnološkog razvoja između TRL 2 i TRL 8 na skali Nivoa tehnološke spremnosti (NTS)¹. Projekti moraju biti povezani sa aktivnostima istraživanja i razvoja, odnosno moraju početi sa fazom industrijskog istraživanja,

¹ Više informacija o NTS se može naći u sekciji 2.2.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

koje podrazumijeva planirano istraživanje ili kritički pregled u cilju sticanja novih znanja i vještina za razvoj novih proizvoda, procesa ili usluga odnosno za postizanje znatnog poboljšanja postojećih proizvoda, procesa ili usluga (od TRL 2 ili TRL 3).

II. PRIHVATLJIVI PODNOSIOCI

Podnosilac prijave je konzorcijum kojeg čine **MMSP**, osnovano kao pravno lice sa sjedištem u Crnoj Gori kao **Podnosilac prijave** i „**organizacija za istraživanje i širenje znanja**“ ili „**istraživačka organizacija**“, osnovana u Crnoj Gori kao **Kopodnosilac prijave**.

Prihvatljivi podnosioci prijave su MMSP koja spadaju u jednu od tri kategorije:

Kategorija preduzeća	Broj zaposlenih	Ukupan prihod	ili	Ukupna aktiva
Srednja preduzeća	< 250	≤ € 50 miliona		≤ € 43 miliona
Mala preduzeća	< 50	≤ € 10 miliona		≤ € 10 miliona
Mikro preduzeća	< 10	≤ € 2 miliona		≤ € 2 miliona

Podnosilac prijave je MMSP koje ispunjava sljedeće uslove:

- da je u skladu sa definicijom u Prilogu 1. Uredbe GBER;
- da je upisano u Centralni registar privrednih subjekata Crne Gore;
- da ima sjedište na teritoriji Crne Gore;
- da je ispunilo sve obaveze redovnog plaćanja poreza i doprinosa;
- da nije u pred-stečajnom, stečajnom postupku, odnosno u postupku likvidacije, obustavilo redovnu poslovnu aktivnost ili sl. u skladu s nacionalnim propisima;
- da u bilansu stanja na dan 31.12.2023. ima pozitivnu vrijednost kapitala;
- da nije koristio finansijsku pomoć iz javnih nacionalnih i međunarodnih izvora finansiranja, ili donatorskih programa za iste aktivnosti obuhvaćene projektnom prijavom. Ukoliko je podnosilac prijave konkurisao za sredstva od drugih davalaca državne pomoći za iste opravdane troškove, potrebno je da dostavi izjavu u kojoj se navodi iznos i status ove podrške.

Podnosilac prijave je zadužen za podnošenje Prijave Fondu.

Kako bi potpisao Ugovor o grantu i dobio finansijska sredstva od Fonda, Podnosilac prijave je u obavezi da bude upisan u *Registar inovacione djelatnosti* koji vodi Ministarstvo prosvjete,

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

nauke i inovacija najkasnije 6 mjeseci od dana potpisivanja ugovora o grantu. Registracija se vrši putem web portala: www.inovacije.gov.me.

U slučaju da privredno društvo i osnivači društva imaju učešće veće od 20% u vlasničkoj strukturi drugog privrednog subjekta (povezana lica u smislu Zakona o privrednim društvima („Službeni list Crne Gore”, br. 065/20, 146/21 i 4/2024)), ne mogu da se prijave oba privredna društva. U slučaju da se prijave povezana lica sa dvije ili više projektnih prijava, biće prihvaćena samo ona prijava koja je prva podnešena na Javni poziv.

Bespovratna sredstva koja se dodjeljuju podnosiocima odnosno mikro, malim i srednjim preduzećima u sklopu ovog Programa predstavljaju **pomoć male vrijednosti (de minimis pomoć)** u smislu Zakona o kontroli državne pomoći (Sl. list, br. 012/18).

Prihvatljivi kopodnosioci prijave su istraživačke organizacije koje moraju ispuniti dva uslova:

1. da su „organizacije za istraživanje i širenje znanja” ili „istraživačke organizacije” što znači subjekti (kao što su univerziteti ili istraživački instituti, agencije za prenos tehnologije, posrednici u inovaciji, fizička lica ili virtuelni kolaborativni subjekti usmjereni na istraživanje), bez obzira na njihov pravni status (organizaciju na osnovu javnog ili privatnog prava) odnosno način finansiranja, čiji je prvenstveni cilj nezavisno sprovođenje temeljnog istraživanja, industrijskog istraživanja ili eksperimentalni razvoj odnosno upoznati široku javnost sa rezultatima tih djelatnosti, putem predavanja, objavljivanja ili prenosa znanja, u skladu sa Okvirom Zajednice za državne pomoći za istraživanje i razvoj i inovacije (2022/C 414/01), poglavljju 1.3., tački 16. (ff).

2. da su upisani u registar centara izvrsnosti, licenciranih ustanova i organizacionih jedinica u skladu sa Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti ("Službeni list CG", br. 80/2010, 40/2011 - drugi zakon, 57/2014 i 82/2020).

Bespovratna sredstva koja se dodjeljuju Organizacijama za istraživanje i širenje znanja („istraživačke organizacije”) ne predstavljaju državnu pomoć, pod uslovom da Organizacije za istraživanje i širenje znanja („istraživačke organizacije”) ne zadovoljavaju uslove za preduzeća. Ti uslovi ne zavise od njihovog pravnog statusa, odnosno od toga da li je osnovan u skladu s javnim ili privatnim pravom, ili od njegove ekonomske prirode, odnosno od toga nastoji li ostvaruje dobit ili ne. Ono što je odlučujuće za neispunjavanje uslova iz definicije preduzeća jeste činjenica da ekonomske djelatnosti koje se sastoje od ponude proizvoda ili usluga na određenom tržištu ne premašuju 20% ukupnih godišnjih kapaciteta organizacije. U slučaju da se istraživačka organizacija bavi i ekonomskim i neekonomskim djelatnostima, javno finansiranje neekonomskih djelatnosti neće biti obuhvaćeno članom 107. stavkom 1. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, ako je moguće jednoznačno odvojiti dvije vrste aktivnosti, njihove troškove, finansiranje i prihode kako bi se djelotvorno izbjeglo unakrsno subvencionisanje ekonomske djelatnosti.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Pored obaveznog Podnosioca prijave i Kopodnosioca prijave, konzorcijum može uključiti i druge entitete u formi partnera. Prihvatljivi partneri su MMSP i/ili organizacije za istraživanje i širenje znanja ili istraživačke organizacije iz Crne Gore koja nastupaju kao formalni članovi konzorcijuma, ali ne u ulozi podnosioca ili kopodnosioca prijave. Partneri mogu biti uključeni u konzorcijum kao učesnici, ali ne mogu iskazivati svoje troškove i moraju imati sopstvene budžete. U skladu sa Međunarodnim ugovorom između Evropske unije i Crne Gore o učestvovanju Crne Gore u programima Unije Horizon Europe i prepoznavanju činjenice da recipročno učestvovanje u međusobnim programima za istraživanje i inovacije treba da doprinese obostranim koristima, međunarodne partnerske institucije mogu biti uključene u konzorcijum, ali ne mogu iskazivati svoje troškove i potraživati sredstva u okviru ovog Javnog poziva.

Članovi konzorcijuma ne mogu biti fizička lica.

Zahtjevi u pogledu prava i obaveza partnera u konzorcijumu

Prava i obaveze između podnosioca i kopodnosioca prijave definišu se posebnim međusobnim ugovorom, koji je potrebno dostaviti Fondu prije potpisivanja ugovora o grantu.

Ovim ugovorom definišu se uloge partnera na projektu, trajanje partnerstva, nova intelektualna svojina i „know-how“ koji mogu biti stvoreni tokom sprovođenja projekta, povjerljivost podataka, izvještavanje i čuvanje projektne dokumentacije.

Od članova konzorcijuma zahtijeva se da postignu opšti dogovor o svojini (usmeni ili pismeni) nad intelektualnom svojinom i pravima upotrebe prije nego što podnesu prijavu za ovaj program i prihvate sve opšte principe vezane za intelektualnu svojinu navedene ovdje i u Prijavnom obrascu za program.

Sva nova intelektualna svojina i *know-how* koji mogu biti stvoreni tokom sprovođenja projekta, moraju pripadati članovima konzorcijuma kako je prethodno dogovoreno i utvrđeno između članova konzorcijum međusobnim ugovorom. Sve nesuglasice između članova konzorcijuma koje se odnose na upotrebu intelektualne svojine i *know-how*-a, moraju biti riješene prije potpisivanja Ugovora o finansiranju.

III. BROJ PRIJAVA PO PODNOSIOCU PRIJAVE

Podnosilac po pozivu može podnijeti više od jednog projektnog prijedloga, s napomenom da se pojedinom korisniku bespovratna sredstva mogu dodijeliti samo za jedan projekat, te se isti troškovi ni u kakvim okolnostima ne smiju dvaput finansirati iz državnog budžeta, programa Unije, međunarodnih izvora te drugih davalaca državne pomoći.

Jedna istraživačka organizacija može učestvovati na više od jednog projekta.

IV. TRAJANJE PROJEKATA

Period za sprovođenje predloženih projekata je od minimum 12 do maksimum 36 mjeseci.

V. FINANSIJSKA ALOKACIJA, IZNOSI BESPOVRATNIH SREDSTAVA I INTENZITETI DRŽAVNE POMOĆI

Ukupna vrijednost pojedinog projekta uključuje:

- bespovratna sredstva koja će biti dodijeljena pojedinom projektu od strane Fonda za dio prihvatljivih troškova projekta, i
- sredstva podnosioca i kopodnosioca prijave za sufinansiranje ostatka vrijednosti prihvatljivih troškova.

Fond je obezbijedio sredstva u ukupnom iznosu od **1.000.000,00 EUR** za sufinansiranje inovativnih projekata po ovom Programu.

Najniži, odnosno najviši iznos bespovratnih sredstava koji se može dodijeliti pojedinom podnosiocu i kopodnosiocu prijave i projektu iznosi:

- najniži iznos 50.000,00 EUR
- najviši iznos 200.000,00 EUR.

Intenzitet pomoći

Maksimalni iznos pomoći koji se dodjeljuje u okviru ovog programa je do 80% prihvatljivih troškova.

Bespovratna sredstva koja se dodjeljuju MMSP u okviru ovog Programa predstavljaju pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć).

Sufinansiranje od strane podnosioca i kopodnosioca prijave

Podnosilac i kopodnosilac prijave se obavezuju da će osigurati sredstva za sufinansiranje projekta. Sufinansiranje može biti iz sopstvenih izvora ili osiguravanjem finansiranja na drugi način (svime što ne predstavlja sredstva iz državnog budžeta). Program finansira do 80% prihvatljivih troškova nastalih u okviru sprovođenja prihvatljivih aktivnosti projekta. Podnosilac i kopodnosilac se obavezuju da će osigurati najmanje 20% sredstava iz sopstvenih izvora. Sredstva sufinansiranja projekta mogu se dati samo kao novčani doprinos te ih podnosilac i kopodnosilac prijave moraju obezbijediti u zavisnosti od traženih troškova.

Podnosilac i kopodnosilac prijave mogu sufinansirati iz sopstvenih izvora sve prihvatljive troškove u skladu sa tačkom X ovog Programa, odnosno troškove koji se odnose na prihvatljive aktivnosti projekta.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Iznos granta koje odobrava Fond zasniva se na posebnim potrebama svakog projekta, kako je to prvobitno predstavljeno od strane podnosioca i kopodnosioca prijave kroz njihov prijavni obrazac i finansijski plan projekta. Fond zadržava pravo da modifikuje predloženi budžet predloga projekata koji je provizorno odobren za finansiranje tokom faze pregovaranja, kako bi budžet bio bolje usklađen sa predloženim projektnim aktivnostima ili da upodobi predloženi budžet projekta sa pravilima i zahtjevima programa. Iznos granta koji se na kraju dodijeli može biti niži od iznosa granta koji je prvobitno zahtijevan.

VI. OBAVEZE KOJE SE ODOSE NA POMOĆ MALE VRIJEDNOSTI

Pomoć male vrijednosti za aktivnosti u sklopu ovog Programa se dodjeljuje prema pravilima za dodjelu pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) u smislu Uredbe Komisije (EU) br. 2023/2831 od 13. decembra 2023. godine o primjeni članova 107. i 108. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na *de minimis* pomoć² (u daljnjem tekstu: *de minimis* Uredba), koja se u Crnoj Gori primjenjuje shodno Pravilniku o listi pravila o državnoj pomoći – prilog 7³.

Gornja granica pomoći male vrijednosti koja se može dodijeliti jednom privrednom društvu, odnosno mikro, malim i srednjim preduzećima u sklopu ovog Programa, u skladu sa članom 3 stavom 2 *de minimis* Uredbe ne smije preći 300.000 EUR tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine.

Navedena gornja granica od 300.000 EUR se primjenjuje po jednom privrednom društvu bez obzira na oblik *de minimis* pomoći ili na cilj koji se namjerava postići, kao i nezavisno od toga finansira li se pomoć koja se dodjeljuje u potpunosti ili djelimično iz sredstava koja su porijeklom iz Evropske unije ili iz Crne Gore.

Za potrebe gornje granice utvrđene članom 3 stavom 2 *de minimis* Uredbe, pomoć se izražava kao bespovratna novčana sredstva. Svi iznosi koji se primjenjuju su bruto iznosi tj. iznosi prije odbijanja poreza i drugih dažbina. Pomoć koja se isplaćuje u više rata, diskontuje se na vrijednost pomoći u trenutku njene dodjele. Kamatna stopa koja se primjenjuje pri diskontovanju je diskontna kamatna stopa koja se primjenjuje u trenutku dodjele *de minimis* pomoći.

Ako bi se dodjelom nove *de minimis* pomoći mogla preći odgovarajuća gornja granica *de minimis* pomoći, ni jedna od tih novih pomoći ne može se dodijeliti na osnovu ovog Programa.

²SL L 2023/2831, 15.12.2023.

³ Sl. list CG br. 35/14, 2d/15, 38/15, 20/16, 33/2020, 38/2020, 53/2020, 98/2020, 130/2020, 44/2021, 107/2021, 131/2021, 15/2022, 52/2022, 34/2023, 57/2023, 115/2023 i 26/2024.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć) iz ovog Programa smatra se dodijeljenom na dan donošenja odluke o dodjeli pomoći male vrijednosti od strane Fonda za inovacije nezavisno od datuma isplate *de minimis* pomoći privrednom društvu.

Pomoć male vrijednosti u sklopu ovog Programa se dodjeljuje poštujući pravilo iz člana 2 stav 2 *de minimis* Uredbe, prema kojem se svi subjekti koje kontroliše, na pravnoj ili *de facto* osnovi, isti subjekt smatraju jednim privrednim društvom. Pojam „jedno privredno društvo“ obuhvata sva preduzeća koja su u najmanje jednom od sljedećih međusobnih odnosa:

- a) jedno preduzeće ima većinu glasačkih prava akcionara ili članova u drugom preduzeću;
- b) jedno preduzeće ima pravo da imenuje ili razriješi većinu članova upravnog, upravljačkog ili nadzornog organa drugog preduzeća;
- c) jedno preduzeće ima pravo da vrši dominantan uticaj nad drugim preduzećem na osnovu ugovora zaključenog sa tim preduzećem ili u skladu sa odredbama njegovog osnivačkog akta ili statuta;
- d) jedno preduzeće koje je akcionara ili član u drugom preduzeću, samostalno kontroliše, u skladu sa sporazumom sa ostalim akcionarima ili članovima tog preduzeća, većinu prava glasa akcionara ili članova u tom preduzeću.

Preduzeća koja su u bilo kojem od odnosa navedenih u tačkama a) do d) preko jednog ili više drugih preduzeća takođe se smatraju jednim privrednim društvom.

Podnosilac prijave je dužan dostaviti Izjavu o svim preduzećima s kojima je povezan prema definiciji jednog privrednog društva.

Izuzete djelatnosti i proizvodi

Pomoć male vrijednosti iz ovog Programa ne može da se dodijeli:

- a) za djelatnosti usmjerene izvozu u treće zemlje ili države članice Evropske unije, odnosno pomoći koje su direktno povezane sa izvezenim količinama, sa uspostavljanjem i funkcionisanjem distributivne mreže ili sa drugim tekućim troškovima povezanim sa izvoznom djelatnošću⁴;
- b) ako je pomoć uslovljena upotrebom domaćih dobara i usluga umjesto uvoznih dobara i usluga.

U slučaju spajanja i preuzimanja preduzetnika, u skladu sa članom 3 stavom 8 *de minimis* Uredbe, prilikom utvrđivanju da li se poštuje odgovarajuća najviša primjenjiva gornja granica pomoći male vrijednosti sa bilo kojom novom pomoći male vrijednosti dodijeljenom novom privrednom društvu ili privrednom društvu koje preuzima drugo privredno društvo, u obzir se uzimaju sve ranije dodijeljene pomoći male vrijednosti dodijeljene bilo kojem od privrednih društava uključenih u postupak spajanja. Pomoći male vrijednosti koje su zakonito dodijeljene prije spajanja ili preuzimanja i dalje su u skladu sa zakonom.

⁴ Pomoć male vrijednosti za troškove učestvovanja na sajmovima, odnosno za troškove studija ili savjetodavnih usluga potrebnih za uvođenje novog ili postojećeg proizvoda na novo tržište u drugim državama ne predstavljaju pomoć za izvoz.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Ako se jedno privredno društvo podijeli na dva ili više posebnih privrednih, *de minimis* pomoć dodijeljena prije te podjele, dodjeljuje se privrednom društvu koje je od nje ostvario korist, što je načelno privredno koje je preuzelo djelatnosti za koje je korišćena pomoć male vrijednosti. Ako takva raspodjela nije moguća, pomoć male vrijednosti dodjeljuje se srazmjerno, na osnovu knjigovodstvene vrijednosti vlasničkog kapitala novih privrednih društava na datum stupanja na snagu podjele.

Kumulacija državne pomoći

Pomoć male vrijednosti koja se se dodjeljuje u sklopu ovog Programa može se kumulirati sa *de minimis* pomoći dodijeljenoj za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa do gornje granice utvrđene u Uredbi Komisije (EU) br. 2023/2832 od 13. decembra 2023. godine o primjeni člana 107. i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na *de minimis* pomoći koje se dodjeljuju privrednim društvima koji pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa⁵.

Pomoć male vrijednosti koja se dodjeljuje u okviru ovog Programa ne može se kumulirati sa državnom pomoći za iste opravdane troškove ili sa državnom pomoći za istu mjeru rizičnog finansiranja ako bi takva kumulacija prelazila najviši primjenjivi intenzitet ili iznos pomoći koji je u konkretnim okolnostima svakog pojedinog slučaja utvrđen uredbom o grupnom izuzeću, odnosno odlukom Agencije za zaštitu konkurencije. Pomoć male vrijednosti koja nije dodijeljena za određene opravdane troškove ili se njima ne može pripisati, može se kumulirati sa drugom državnom pomoći u skladu sa uredbom o grupnom izuzeću ili odlukom Agencije za zaštitu konkurencije.

Kontrola i monitoring pomoći male vrijednosti

Fond za inovacije kao davalac pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoć) za aktivnosti predviđene ovim Programom prije dodjele te pomoći pisanim putem obavještava podnosioca prijave o predviđenom iznosu pomoći male vrijednosti izraženom u obliku bruto novčane vrijednosti (ekvivalenta subvencije), kao i o tome da je korisnik pomoći male vrijednosti, pozivajući se na *de minimis* Uredbu te navodeći njen naziv i podatke o njenoj objavi.

Fond za inovacije dodjeljuje pomoć male vrijednosti iz ovog Programa tek nakon što od podnosioca prijave dobije izjavu, u pisanom ili elektronskom obliku, o svim *de minimis* pomoćima koje je primio u Crnoj Gori od bilo kojeg nadležnog organa u prethodne dvije i u tekućoj fiskalnoj godini (Obrazac Izjave nalazi se u Prilogu ovog Programa).

Fond za inovacije dodjeljuje novu *de minimis* pomoć u skladu sa *de minimis* Uredbom tek kada utvrdi da to neće povisiti ukupan iznos pomoći male vrijednosti koju je podnosioc prijave primio do nivoa koji prelazi odgovarajuću gornju granicu iz člana 3 stava 2 *de minimis* Uredbe

⁵ SL L, 2023/2832, 15.12.2023., str. 9.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

i da su ispunjeni svi uslovi predviđeni ovim Programom i *de minimis* Uredbom za dodjelu te pomoći.

Fond za inovacije vodi evidenciju, odnosno prikuplja i evidentira sve informacije u vezi sa dodjelom pomoći male vrijednosti u okviru ovog Programa i ispunjenosti svih uslova iz *de minimis* Uredbe. Evidencija o dodijeljenoj *de minimis* pomoći u sklopu ovog Programa čuva se 10 fiskalnih godina od datuma kada je dodijeljena posljednja pojedinačna pomoć iz ovog Programa.

Fond za inovacije će na pisani zahtjev u roku od 20 radnih dana ili u dužem roku koji je naveden u tom zahtjevu, dostaviti Agenciji za zaštitu konkurencije sve informacije koje ova Agencija smatra potrebnim da bi ocijenila da li su ispunjeni uslovi iz *de minimis* Uredbe, a posebno o ukupnom iznosu pomoći male vrijednosti koju je bilo koje privredno društvo primilo na osnovu te Uredbe ili drugih uredaba o *de minimis* pomoći.

VII. DVOSTRUKO FINANSIRANJE

Načelo zabrane dvostrukog finansiranja podrazumijeva da nije dozvoljeno dvostruko finansiranje istih troškova iz državnog budžeta, programa Unije, međunarodnih izvora te drugih davalaca državne pomoći. Pojedinom podnosiocu prijave sredstva se mogu dodijeliti samo jednom za svaku aktivnost ili djelovanje, a isti troškovi ni u kakvim okolnostima ne smiju se dvaput finansirati iz gore navedenih izvora.

Podnosioci prijave ne smiju tražiti/primiti sredstva iz drugih javnih izvora za troškove koji će im biti nadoknađeni u okviru prijavljenog i za finansiranje odabranog projekta.

Ukoliko je podnosilac prijave konkurisao za sredstva od drugih davalaca državne pomoći za iste opravdane troškove, potrebno je da dostavi izjavu u kojoj se navodi iznos i status ove podrške. Od svih podnosilaca prijave koji budu preporučeni za finansiranje tražiće se na uvid sve prijave projektnih predloga koje su u fazi finansiranja ili je u toku faza evaluacije.

VIII. PRIHVATLJIVE OBLASTI ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

Ovaj Program je usklađen sa Strategijom pametne specijalizacije Crne Gore od 2019-2024. koja se fokusira na četiri prioriteta:

- Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane;
- Energetika i održiva životna sredina;
- Održivi i zdravstveni turizam; i
- Informaciono-komunikacione tehnologije kao horizontalni prioritet.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Najmanje 70% raspoloživih sredstava Fonda za ovaj Program biće opredijeljeno za prijave u navedenim prioritnim oblastima Strategije pametne specijalizacije Crne Gore⁶, u zavisnosti od dostupnosti kvalitetnih projekata.

Finansiranje u okviru ovog Programa je namijenjeno za inovativne projekte koji počinju sa primijenjenim istraživanjima i u saradnji sa istraživačkim organizacijama. Riječ je o istraživanjima koja imaju praktičnu primjenu i koja predstavljaju osnov za dalji razvoj inovacije. Ova istraživanja su posebno korisna privatnom sektoru, s obzirom da omogućuju generisanje novog znanja koje poboljšava proizvodne procese ili omogućuje razvoj inovativnih proizvoda, tehnologija, usluga ili procesa. Na ovaj način mogu se povećati kvalitet inovativnih rješenja, smanjiti troškovi proizvodnje ili tržišnog plasmana, povećati prihodi ili unaprijediti zaštita životne sredine.

Projektna sredstva mogu biti korišćena za sufinansiranje faza tehnološkog razvoja između TRL 2 i TRL 8, sa obavezom da projekti počnu sa fazom 2 ili 3 – industrijsko istraživanje koje podrazumijeva formulaciju tehnologije i primijenjena istraživanja. Ne postoji ograničenje u smislu postizanja većeg nivoa na TRL skali. Projektne prijave će biti vrednovane po kvalitetu istraživanja i razvoja, a ne po željenom pomaku na TRL skali.

Dio projekta kojem su odobrena bespovratna sredstva može uključivati i aktivnosti studije izvodljivosti kojima se ocjenjuje i analizira potencijal projekta, kao i aktivnosti provjere koncepta u cilju pružanja dokaza da su novi proces ili tehnologija ostvarljivi i da potencijalno mogu imati komercijalnu primjenu. U ovoj fazi, dokazuje se da li sprovedeno istraživanje može dovesti do dokazanog koncepta, formulisanja novih tehnologija koja će na kraju biti validirana na prototipovima. **Imajući u vidu da se radi o jednoj od najranijih faza u razvoju inovacija, u kojoj se potencijalno može potvrđivati ispravnost koncepta tehnološkog rješenja, postoji mogućnost da dokaz koncepta za pojedine projekte bude negativan. U ovom slučaju, ukoliko nezavisni evaluator u fazi monitoringa projekta procijeni da je dokaz koncepta negativan, može se obustaviti dalje finansiranje projekta, što će takođe biti definisano ugovorom o dodjeli granta.**

Svrha Nivoa tehnološke spremnosti (TRL⁷) je da procijeni tehnološku zrelost prije nego što ta tehnologija postane upotrebljiva. TRL nivo pomaže i u mjerenju napretka projekta. TRL skala je bazirana na skali od 1 do 9 pri čemu 9 predstavlja najzreliju tehnologiju.

Identifikovanje TRL za relevantan projekat ili tehnologiju omogućava podnosiocu prijave da nezavisno utvrdi stepen razvoja projektne ideje, tj., na kom se nivou tehnologija nalazi u trenutku podnošenja prijave i gdje će biti po završetku projekta.

TRL nivoi su prikazani u tabeli ispod.

⁶ <https://www.gov.me/dokumenta/18205a91-1afc-4eb7-a5cb-8ad5bd0b7712>

⁷ Technology Readiness Level –TRL

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

NIVO TEHNOLOŠKE SPREMNOSTI		OPIS NIVOVA TEHNOLOŠKE SPREMNOSTI	
TRL 0.	Ideja	Nedokazan koncept, nikakvo ispitivanje nije izvršeno.	
TRL 1.	Osnovna istraživanja	Načela postavljena i ispitana, ali nema nikakvog eksperimentalnog dokaza na raspolaganju. Najniži nivo tehnološke spremnosti. Naučna razmatranja počinju da se prenose na praktična istraživanja i razvoj. Primjeri mogu uključivati temeljna istraživanja i naučne studije.	Istraživačka laboratorija
TRL 2.	Formulacija tehnologije	Koncept i primjena su formulisani. Kada se razmotre osnovna načela, praktična primjena se može formulisati. Primjeri su ograničeni na analitičke studije i eksperimente.	
TRL 3.	Primijenjena istraživanja	Prva laboratorijska ispitivanja finalizovana; dokaz koncepta (proof of concept). Aktivno istraživanje i razvoj su pokrenuti. Laboratorijska istraživanja imaju za cilj da provjere analitička predviđanja pojedinih komponenti tehnologije. Primjeri uključuju komponente koje još nijesu integrisane ili reprezentativne.	
TRL 4.	Prototip nižeg stepena	Izgrađen prototip nižeg stepena u laboratorijskom okruženju ("grub" prototip). Dizajn, razvoj i laboratorijska ispitivanja tehnoloških komponenti se izvode. Ovdje su osnovne tehnološke komponente integrisane kako bi se utvrdilo da će raditi zajedno. To je prototip relativno "niske vjernosti" u poređenju s mogućim finalnim proizvodom.	
TRL 5.	Prototip višeg stepena	Prototip višeg stepena testiran u planiranom okruženju. Osnovne tehnološke komponente integrisane su zajedno sa stvarnim pomoćnim elementima kako bi se testirali u simuliranom okruženju. To je prototip "visoke vjernosti" u odnosu na mogući finalni proizvod.	Simulacije
TRL 6.	Prototip visokog stepena	Prototip visokog stepena testiran u planiranom okruženju s performansom blizu očekivanja. Prototip, koji je daleko iznad nivoa 5, ispituje se u relevantnom okruženju. Sistem ili postupak demonstracije se sprovodi u operativnom okruženju.	
TRL 7.	Demonstracija sistema	Demonstracija djelovanja sistema u operativnom okruženju na pre-komercijalnom nivou. Prototip je blizu, ili na planiranom stepenu operativnog sistema. Konačni dizajn je gotovo potpun. Cilj ove faze je da se ukloni inženjerski i proizvodni rizik.	Stvarni svijet
TRL 8.	Prvi finalni proizvod	Proizvodni problemi riješeni. Tehnologija dokazano radi u svom konačnom obliku u očekivanim uslovima. U većini slučajeva, ovaj nivo predstavlja kraj istinskog razvoja sistema.	
TRL 9.	Potpuna komercijalna primjena	Potpuna komercijalna primjena, tehnologija dostupna za potrošače. Ovdje je tehnologija u svom konačnom obliku potpuno spremna za komercijalnu implementaciju.	

IX. PRIHVATLJIVE AKTIVNOSTI PROJEKTA

Prihvatljive aktivnosti koje se mogu finansirati u okviru ovog Programa su:

- Aktivnosti istraživačkog projekta - izvođenje primijenjenih istraživanja;
- Novo zapošljavanje i angažman postojećeg osoblja unutar MMSP i/ili IO;
- Nabavka opreme i materijala;
- Jačanje kapaciteta MMSP-ova i istraživačkih organizacija za razvoj inovacija-aktivnosti edukacija, obuka, diseminacije rezultata cilju razvoja inovacije i promocije projekta u zemlji i/ili u inostranstvu, a mogu uključivati učešće na konferencijama, odlazak na teren u Crnoj Gori s ciljem prikupljanja materijala i podataka vezanih za istraživanje, pohađanje seminara i svih vrsta edukacija koje doprinose profesionalnom osposobljavanju projektnog tima u istraživačko-razvojnim ili inovacionim vještinama;
- Prateće konsultantske usluge koje uključuju usluge koje su nužne za ostvarivanje ciljeva projekata odnosno prenos znanja, kao što su savjetovanja stručnjaka u znanjima i vještinama koje ne posjeduje projektni tim (npr. analize naučnih rezultata, savjetovanja o komercijalizaciji naučnog rezultata i sl.);
- Izrada prototipa u laboratorijskom okruženju;
- Demonstracija tehničke izvodljivosti;
- Analiza tržišta, izrada studije izvodljivosti (engl. feasibility study), Izrada koncepta i/ili strategije za razvoj i/ili komercijalizaciju proizvoda (studija ili plan za komercijalizaciju)
- Aktivnosti sprovođenja projekta
- Nadogradnja, osmišljavanje, provjera izvodljivosti, validacija potpuno novih ili unaprijeđenih proizvoda, tehnologija, procesa ili usluga, ispitivanje i razvoj pilot-linija;
- Zaštita i upotreba intelektualne svojine i eksterne usluge usmjerene na razvoj inovativne ideje (proizvod, proces, tehnologija, usluga);
- Prilagođavanje razvijenog proizvoda/usluge/tehnologije zahtjevima tržišta, a predstavlja dovršetak inovacije (proizvod/usluga) skoro spremne za tržište koja sadrži ključne funkcionalnosti (Minimalno održiv proizvod – MVP), za koju je već iskazano inicijalno interesovanje tržišta i/ili ima prve kupce, uključujući i inkrementalne inovacije na postojećim proizvodima/uslugama u svrhu stvaranja novih verzija za nova tržišta.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Navedene aktivnosti mogu uključivati demonstraciju, izradu prototipa, pilotiranje, testiranje i validaciju potpuno novih ili unaprijeđenih proizvoda, procesa ili usluga gdje je primarni cilj da se naprave značajna dalja unapređenja. Projekti takođe mogu uključivati komercijalno iskoristive prototipove ili pilote, industrijska istraživanja i validaciju tehnologije sa jasnom praktičnom primjenom.

- Komercijalizacija rezultata istraživanja i razvoja (priprema lansiranja proizvoda/usluge)

Navedena aktivnost može obuhvatati sljedeće: istraživanje i testiranje tržišta za inovaciju, verifikaciju analize tržišta i/ili tržišne potrebe, testiranje proizvoda s potencijalnim kupcima, verifikaciju poslovnog modela/plana, pripremu proizvodnje i ulaganje u probnu proizvodnju, nulta serija, marketinški plan i revizija poslovnog i marketinškog plana, operativne marketinške aktivnosti direktno vezane za komercijalizaciju rezultata istraživanja i lansiranje proizvoda/usluge na tržište (npr. analiza kupaca, odlazak na sajam, priprema promo materijala, prezentacija i sl.), pripreme za sljedeći ciklus investiranja i privlačenje dodatnih sredstava finansiranja.

Neprihvatljive projektne aktivnosti su aktivnosti koje spadaju u redovno poslovanje podnosioca i kopodnosioca prijave, aktivnosti i troškovi istraživanja i razvoja koje su tehnološki razvijene niže od dozvoljenog nivoa TRL 2 ili više od TRL 8, podizanje gotovine sa projektnog računa, aktivnosti stavljanja konačnog proizvoda, usluge ili tehnologije na tržište, nabavka polovne opreme, nabavka putničkih, teretnih i komercijalnih vozila, kupovina polovne opreme, alata i materijala. Neprihvatljive su i sve druge aktivnosti koje nijesu navedene u poglavlju Prihvatljive aktivnosti projekta.

X. PRIHVATLJIVI TROŠKOVI

Grant koji dodjeljuje Fond može biti korišćen samo za sufinansiranje troškova koji su kategorisani kao „prihvatljivi troškovi“. Kategorije prihvatljivih i neprihvatljivih troškova su navedene ispod. Odobreni budžet projekta za svaki projekat predstavlja istovremeno i procijenjene troškove za stavke navedene u budžetu i gornje ograničenje u pogledu ukupnih prihvatljivih troškova.

Prihvatljivi direktni troškovi su troškovi osoblja , i to:

1. **Troškovi plata osoblja** (bruto 2) - ljudski resursi podnosioca i kopodnosioca prijave i drugo zaposleno i novozaposleno projektno osoblje koje će raditi na sprovođenju projekta. Bruto 2 godišnja plata je stvarna trenutna plata zajedno sa socijalnim doprinosima zaposlenih za koje se očekuje da će raditi na projektu. Bruto platama pokriva se rad Rukovodioca projekta i stručnog tima (zaposlenih koji su uključeni u projekat) pod uslovom da su zaposleni podnosioca i kopodnosioca prijave s kojim imaju Ugovor o radu.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Ostali dodaci na platu kao što su jubilarne nagrade, pokloni za djecu i regresii nijesu prihvatljivi za sufinansiranje sredstvima Programa.

Prihvatljiv i opravdani trošak u Programu su bruto plate i dodatno zaposlenih osoba koje se angažuju isključivo za rad na projektu.

Troškovi plata osoblja (bruto 2) zaposlenih kod podnosioca i kopodnosioca prijave i novozaposlenih koji će raditi na sprovođenju projekta obračunavaju se na način da se zadnji dokumentovani godišnji bruto iznos troškova plata osoblja podijeli sa 1720 sati za osobe koje rade u punom radnom vremenu ili odgovarajućim srazmjernim brojem sati od 1720 za osobe koje rade u nepunom radnom vremenu (npr. ukoliko je osoba zaposlena na nepuno radno vrijeme od četiri sata dnevno, obračun troškova se vrši na način da se dokumentovani godišnji bruto 2 iznos troškova plata radnika podijeli sa 860 sati; $1720 \cdot 50\%$ radnog vremena). Ukupni broj sati prijavljen po osobi za određenu godinu sprovođenja Projekta ne smije prelaziti broj sati upotrijebljen pri obračunu te satnice.

1.1. Postojeći zaposleni - za radno mjesto na kom je radnik zaposlen kod podnosioca ili kopodnosioca prijave u mjesecu koji prethodi mjesecu predaje projektnog prijedloga, bruto iznos se bazira na stvarnoj plati tog radnog mjesta:

a) za radno mjesto na kom postoji radnik koji je bio zaposlen kod podnosioca ili kopodnosioca prijave zadnjih tri uzastopnih punih mjeseci koji prethode mjesecu u kom se podnosi projektni prijedlog, bruto iznos se bazira na stvarnoj plati tog radnog mjesta;

b) za radno mjesto na kojem postoji radnik koji je bio zaposlen kod podnosioca ili kopodnosioca prijave kraće od tri uzastopnih punih mjeseci koji prethode mjesecu u kojem se podnosi projektni prijedlog, te sa čijim se platnim listama može dokazati trošak bruto plate, obračun će se izvesti iz dostupnih zabilježenih bruto iznosa troškova zapošljavanja tog radnika za mjesec u kojima je radnik radio kod podnosioca ili kopodnosioca a prijave za mjesec koji prethode mjesecu u kojem se podnosi projektni prijedlog, koji se onda propisno prilagođavaju za razdoblje od tri mjeseca.

1.2. Novozaposleni - godišnji bruto iznosi troškova plata obračunavaju se:

a) za novozaposlene osobe godišnji bruto iznosi troškova plata obračunavaju se na bazi dokumentovanih podataka o visini plate drugog zaposlenog osoblja raspoređenog na isto ili slično radno mjesto, a čiji su zadnji godišnji troškovi plata dostupni za referentno razdoblje odnosno za tri uzastopna mjeseca koji prethode projektnom prijedlogu;

b) isključivo u slučaju kada kod podnosioca ili kopodnosioca prijave niti jedna od zaposlenih osoba nije raspoređena na isto ili slično radno mjesto koje bi odgovaralo radnom mjestu novozaposlene osobe, za novozaposlene osobe godišnji bruto iznosi troškova plata obračunavaju se prema pravilniku o radu podnosioca ili kopodnosioca prijave, nekom drugom dokumentu kojim se određuju visine plata u instituciji podnosioca ili kopodnosioca prijave ili dogovorom u skladu sa obimom i zahtjevnošću radnog mjesta.

Ukupno sufinansiranje Fonda u ovoj kategoriji troškova ne može biti veće od 70% dodijeljenih bespovratnih sredstava.

- 2. Troškovi opreme i materijala** za podnosioca i kopodnosioca prijave (nabavljaju se posebno za potrebe projekta; uključuju kupljenu opremu, troškove materijala, potrošnog materijala kao i iznajmljenu opremu, onlajn usluge i alate). Nije moguće kupiti remontovanu/polovnu opremu, iako se ista može iznajmiti za potrebe projekta.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Troškovi instrumenata i opreme su prihvatljivi u opsegu i u razdoblju u kojem se upotrebljavaju za projekat. Pod stavku oprema spada oprema čija je jedinična vrijednost veća od 300,00 EUR bez PDV-a. Podnosilac i kopodnosilac prijave trebaju voditi računa o tome da je ta oprema zaista neophodna za projekat i dokazati da se bez te opreme projekat ne bi mogao realizovati.

Ukupno sufinansiranje Fonda u ovoj kategoriji troškova ne može biti veće od 50% dodijeljenih bespovratnih sredstava.

3. **Troškovi materijala i sitnog inventara za potrebe projekta** za podnosioca i kopodnosioca prijave. Sitni inventar odnosi se na materijale i uređaje čija je jedinična vrijednost manja od 300,00 EUR bez PDV-a.

Ukupno sufinansiranje Fonda u ovoj kategoriji troškova ne može biti veće od 10% dodijeljenih bespovratnih sredstava.

4. Troškovi eksternih usluga za podnosioca prijave

- a) Troškovi savjetodavnih usluga za inovacije (savjetodavne usluge i pomoć u području prenosa znanja, sticanja, zaštite i iskorišćavanja nematerijalne imovine, primjene normi i propisa koji ih obuhvataju),
- b) Troškovi pomoćnih usluga za inovacije (odnose se na osiguravanje baza podataka, istraživanja tržišta, izrada studija izvodljivosti, izrade studije ili plana za komercijalizaciju laboratorija, označavanje kvaliteta proizvoda, ispitivanje i sertifikovanje za potrebe razvoja efikasnijih proizvoda, procesa ili usluga.),
- c) Troškovi dobijanja, potvrđivanja i zaštite patenata i ostale nematerijalne imovine (intelektualne svojine),
- d) Troškovi patenata ili licenci kupljenih od eksternih izvora po tržišnim uslovima.

Ukupno sufinansiranje Fonda u ovoj kategoriji troškova ne može biti veće od 20% dodijeljenih bespovratnih sredstava.

5. Troškovi edukacije, obuke zaposlenog kadra i troškovi promocije rezultata istraživanja i razvoja proizašlih iz projekta

Za MMSP: Jačanje kapaciteta MMSP-ova za razvoj inovacija u okviru aktivnosti edukacija, obuka, u zemlji i/ili u inostranstvu, a mogu uključivati učešće na konferencijama, pohađanje seminara i svih vrsta edukacija koje doprinose profesionalnom osposobljavanju projektnog tima u istraživačko-razvojnim ili inovacionim vještinama.

Za IO: Učešće na konferencijama, sajmovima, naučnim skupovima u cilju promocije i diseminacije rezultata istraživanja i razvoja u zemlji i/ili u inostranstvu. Podrazumijevaju se troškovi analize naučnih rezultata, savjetovanja o komercijalizaciji naučnog rezultata radova, kotizacije, povezani putni troškovi, troškovi smještaja i dnevnice.

Ukupno sufinansiranje Fonda u ovoj kategoriji troškova ne može biti veće od 10% dodijeljenih bespovratnih sredstava.

6. **Porez na dodatnu vrijednost (PDV)** samo ukoliko podnosilac i/ili kopodnosilac iz bilo kog razloga ne mogu zatražiti povraćaj PDV-a.

Indirektni troškovi

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Indirektni troškovi nastali kao posljedica sprovođenja projekta kod podnosioca i kopodnosioca prijave računaju se po fiksnoj stopi do visine od **7% iznosa ukupne vrijednosti prihvatljivih direktnih troškova projekta**.

Indirektni troškovi nastali sprovođenjem projekta se ne pravdaju i uključuju na primjer:

- a) troškove iznajmljivanja i održavanja prostora (zakonom propisani periodični pregledi, zamjenu utrošenih materijala i elemenata, periodične i vanredne radove i popravke),
- b) režijske troškove koji uključuju struju, vodu, odvoz otpada i sl.

Podnosilac prijave ima pravo na sve navedene kategorije prihvatljivih troškova, dok kopodnosilac ima pravo na prihvatljive troškove iz kategorije 1, 2, 3, 5 i 6 u skladu sa gore navedenim.

Uzimajući u obzir jedinstvenost svake Prijave, procenti projektnog budžeta koji su alocirani na svaku od kategorija se mogu razlikovati u zavisnosti od potreba projekta i mogu biti prilagođeni od strane Fonda kako bi bolje odražavali ciljeve predloga projekta.

Samo troškovi koji su u skladu sa odobrenim budžetom projekta i koji su nastali nakon potpisivanja Ugovora o finansiranju između podnosioca prijave i Fonda i koji su izvršeni do kraja projekta su prihvatljivi za finansiranje.

Odobreno sufinansiranje za projekat ne može biti korišćeno samo za sufinansiranje jednog troška sa liste navedenih prihvatljivih troškova (npr; za nabavku opreme, trošak ljudskih resursa, i slično). Svaki prihvatljivi trošak koji se tiče projekta se zajednički sufinansira od strane Fonda i podnosioca i kopodnosioca prijave proporcionalno njihovoj finansijskoj kontribuciji samom projektu.

XI. NEPRIHVATLJIVI TROŠKOVI

Sljedeći troškovi nijesu prihvatljivi:

- Porez na dodatu vrijednost (PDV) za koji je moguće zatražiti povraćaj;
- Dugovi i troškovi otplate duga (kamate);
- Naknade za gubitke, dugove ili potencijalne buduće obaveze;
- Troškovi koje je podnosilac prijavio, a finansirani su u okviru druge akcije ili programa koji dobije sredstva iz drugih javnih izvora finansiranja;
- Kupovina zemljišta ili objekata, uključujući i renoviranje;
- Kupovina vozila i leasing;
- Troškovi sudskih i vansudskih sporova;
- Troškovi za otvaranje, zatvaranje i vođenje računa;
- Gubici od razmjene valuta, naknade i kazne;
- Krediti trećim licima;
- Nefinansijska ulaganja;
- Troškovi reprezentacije;
- Troškovi regrutovanja, preseljenja ili pretplate;
- Nabavka polovne ili remontovane robe;

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

- Podizanje gotovine sa projektnog računa;
- Troškovi održavanja patenata koji nijesu proizašli iz projekta;
- Troškovi koji se odnose na razvoj i komercijalizaciju;
- Troškovi učešća i putovanja na sajmove i konferencije sa svrhom komercijalizacije;
- Troškovi oglašavanja, prodaje i/ili distribucije proizvoda ili usluga.
- Svi ostali troškovi koji nijesu navedeni u kategoriji prihvatljivih troškova.

XII. NAČIN PRIJAVLJIVANJA I DOKUMENTACIJA ZA PRIJAVU

Prijava mora biti podnijeta elektronski, putem portala Fonda www.programifonda.me kao kompletan, strukturirani set dokumentacije u okviru definisanog roka za podnošenje prijave. prijave podnijete u bilo kojoj drugoj formi neće biti uzete u razmatranje.

Kako bi se prijavili za ovaj program, podnosioci prijave moraju da se registruju na portalu Fonda, kojem se pristupa putem sljedećeg linka www.programifonda.me. Registracija se odobrava automatski, nakon čega podnosilac prijave dobija potrebne kredencijale za pristup platformi (korisničko ime i lozinku). Nakon registrovanja, podnosilac prijave može podnijeti svoju prijavu direktno putem portala. Svim podnosiocima prijave preporučuje se da preuzmu Korisničko uputstvo za rad na portalu, dostupno prilikom registracije.

Kompletan set potrebne dokumentacije za prijavu se može pronaći na internet stranici Fonda. Od podnosilaca prijave se očekuje da preuzmu obaveznu dokumentaciju i dobro se upoznaju sa njenim sadržajem prije nego što počnu sa pripremom svojih prijava.

Podnošenje prijava se može vršiti do isteka roka definisanog u javnom pozivu koji je objavljen na internet stranici Fonda.

Kada podnosilac prijave uspješno aktivira svoj nalog na portalu Fonda i odabere programsku liniju za koju želi da se prijavi, podnošenje prijave postaje moguće. Podnosilac prijave može postaviti sva potrebna dokumenta za prijavu i mijenjati dokumenta prije konačnog slanja Fondu.

Nakon postavljanja kompletne neophodne dokumentacije na portal Fonda, podnosilac prijave je u obavezi da zvanično podnese prijavu tako što će kliknuti dugme „Podnesi zahtjev“. Ova akcija obavještava Fond da je prijava finalizovana i primljena.

Podnosilac prijave treba da vodi računa da dugme „Podnesi zahtjev“ mora kliknuti prije isteka roka za prijavu definisanog u javnom pozivu, kako bi prijava bila podnijeta na vrijeme. Dodatno, podnosioci prijave nemaju pravo izmjene ili modifikacije dokumenata nakon klika na dugme „Podnesi zahtjev“. Prijave dostavljene nakon isteka roka neće biti uzete u razmatranje.

Podnošenjem prijave, podnosilac prijave se saglašava da pristaje na sve navedene uslove koje Fond zahtijeva kako bi se prijava uzela u razmatranje.

Detaljna uputstva za podnošenje prijave dostupna su na portalu Fonda.

Samo će potpune prijave biti prihvaćene.

DOKUMENTACIJA ZA PRIJAVU

Cjelokupna dokumentacija za prijavu sastoji se od sljedećih dokumenata:

- Prijavni obrazac
- Finansijski plan
- Biografije članova projektnog tima
- Izjava podnosioca prijave
- Izjava kopodnosioca prijave
- Izjava kopodnosioca o neekonomskim aktivnostima
- Izjava o (ne)povratnosti PDV-a za podnosioca i kopodnosioca
- Izjava podnosioca o povezanim licima
- Bilans stanja i bilans uspjeha podnosioca na dan 31.12.2023.
- Prezentacija projekta (za projekte koji uđu u drugi krug evaluacije)

Napomena: Dokumentacija za prijavu mora biti dostavljena u istom formatu kao što je na internet stranici Fonda. Prijavni obrazac, finansijski plan i biografije članova projektnog tima moraju biti dostavljene preko portala Fonda na engleskom jeziku u formatu dostupnom na internet stranici Fonda. Prijavni obrasci su integralni dio ovog priručnika i podnosioci i kopodnosioci prijave su u obavezi da prate specifična uputstva navedena u ovim obrascima. Sve izjave moraju biti pečatirane i potpisane od strane ovlašćenog lica.

Fond će pružiti savjetodavnu podršku svim zainteresovanim podnosiocima i kopodnosiocima prijave koja može biti potrebna u pogledu administrativnih aspekata pripreme predloga projekta za program putem elektronske pošte, telefona, kroz najčešće postavljena pitanja, info sastanke i otvorena vrata. Imajte u vidu činjenicu da osoblje Fonda ne može pružiti podršku u pisanju sadržaja prijave, niti može dati savjet ili kvalitativni sud vezan za kvalitet sadržaja prijave.

XIII. POSTUPAK DODJELE BESPOVRATNIH SREDSTAVA I EVALUACIJA

U postupku dodjele bespovratnih sredstava (u daljem tekstu: postupak dodjele) sprovode se:

- procjena projektnih prijedloga u odnosu na administrativne kriterijume;
- procjena projektnih prijedloga u odnosu na kriterijume odabira (evaluacija)
- Odluka o finansiranju (Fond donosi odluku na osnovu preporuke evaluatora).

Postupak dodjele sprovodi Fond za Inovacije Crne Gore.

S obzirom na vrstu, kompleksnost i broj očekivanih projektnih prijedloga te zahtjevnost i složenost postupka dodjele, postupak dodjele traje maksimalno 120 dana od dana zatvaranja Javnog poziva. Cilj provjera u okviru postupka dodjele je provjeriti usklađenost projektnih prijedloga s dolje navedenim administrativnim kriterijumima i kriterijumima odabira. *U opravdanim slučajevima Fond za Inovacije Crne Gore može produžiti trajanje postupka dodjele o čemu izdaje obavještenje.*

1. Procjena projektnih prijedloga u odnosu na administrativne kriterijume

Administrativna provjera projektnih prijedloga sprovodi se u skladu sa dolje utvrđenim kriterijumima, a sprovodiće je Menadžeri Fonda ili druga lica zaposlena u Fondu koja odredi Izvršni direktor. Oni utvrđuju da li projektni prijedlozi ispunjavaju administrativne kriterijume navedene u Javnom pozivu. Ovi kriterijumi se strogo primjenjuju i bilo koji projektni prijedlog koji ne ispunjava sve administrativne kriterijume navedene u Javnom pozivu ne ulazi u dalji postupak. Provjera ispunjenosti administrativnih kriterijuma sprovodi se prije početka, a nastavlja se i za vrijeme procjene projektnih prijedloga u odnosu na kriterijume odabira. Nakon pregleda administrativnih kriterijuma, podnosiocima prijava koji nijesu zadovoljili administrativne kriterijume šalje se odluka o odbijanju, odnosno isključenju prijedloga projekta iz daljeg postupka. Odluku o isključenju prijedloga iz daljeg postupka zbog neispunjavanja administrativnih kriterijuma donosi Izvršni direktor Fonda. Odluka je konačna i ne može se osporiti, osim u slučaju administrativne greške. Prigovor se šalje Fondu elektronskom poštom na adresu info@fondzainovacije.me.

Administrativni kriterijumi:

- a) Podnesena je sva tražena dokumentacija iz tačke XIII za prijavu, te je ista napisana na engleskom, osim izjava i bilansa. Dokumentacija je podnesena u skladu sa nevedenim rokom definisanim Javnim pozivom tačkom X, te su izjave podnosioca i kopodnosioca potpisane i pečatirane od strane ovlašćenog lica podnosioca i kopodnosioca prijave;
- b) Sadržaj projektne prijave je ispunjen po ispravnim formularima (prijavni obrazac, finansijski plan, biografije članova projektnog tima, izjave podnosioca prijave i

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

- kopodnosioca prijave, izjava kopodnosioca o neekonomskim aktivnostima, izjava o (ne) povrativosti PDV-a za podnosioca i kopodnosioca i izjava podnosioca prijave o povezanim licima);
- c) Prihvatljivi podnosilac prijave je MMSP kako je navedeno u tački II i kopodnosilac prijave je „organizacija za istraživanje i širenje znanja” ili „istraživačka organizacija”, kako je navedeno u tački II Programa.
 - d) Prijava je podnesena u elektronskom obliku preko portala na web stranici Fonda u roku navedenom u Javnom pozivu na engleskom jeziku;
 - e) Prema finansijskom planu, iznos podrške tražene od Fonda nije manji od 50.000 EUR i nije veći od 200.000 EUR;
 - f) Trajanje projekata je najmanje 12, a najviše 36 mjeseci;
 - g) Preduzeće ima pozitivnu vrijednost kapitala u bilansu stanja za 2023. godinu.

2. Procjena projektnih predloga u odnosu na kriterijume odabira

Svi projektni predlozi koji su zadovoljili administrativne kriterijume ulaze u postupak evaluacije u odnosu na kriterijume odabira. Postupak evaluacije se sprovodi u dva kruga.

2.1. Prvi krug evaluacije

Menadžeri Fonda, nakon uvida u projektne predloge, svaki projektni predlog šalju dvojici evaluatora koji su iz područja tehnologije kojoj projekat pripada.

Da bi projektni prijedlog ušao u postupak evaluacije po kriterijumima odabira potrebno je da zadovolji predkriterijum koji se odnosi na tehnološki nivo razvoja inovacije.

Predkriterijum provjeravaju evaluatori u prvoj fazi.

1. Tehnološki nivo razvoja inovacije (proizvoda / usluge /tehnologije/procesa) na početku projekta jasno je opisan i može se svrstati između TRL 2 - TRL 3 (nije niži od TRL 2 niti viši od TRL 3):

- Da
- Ne

Podnosilac prijave kome je po ovom kriteriju dodijeljeno NE od strane oba evaluatora isključuje se iz postupka dodjele, te se ne vrše dalje provjere.

Kriterijumi odabira koje ocjenjuju evaluatori su:

1. KVALITET PROJEKTOG PLANA

1.1. Projektne aktivnosti su logično postavljene, adekvatno opisane i u vezi sa očekivanim rezultatima i jasno definisanim, specifičnim ciljevima. Metodologija je jasna sa precizno definisanim vremenskim okvirom, indikatorima praćenja rezultata i realnim i smislenim finansijskim planom. Etička pitanja su adekvatno identifikovana i adresirana.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

- a) Projektni plan je izuzetno dobro razložen i definisan.
- b) Projektni plan je vrlo dobro razložen i definisan.
- c) Projektni plan je dobro razložen i definisan.
- d) Projektni plan nije dobro identifikovan.
- e) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

Pitanja za komentare:

Da li su projektne aktivnosti logično postavljene, dobro opisane i relevantne u odnosu na očekivane rezultate? Da li je organizacija projekta je dobro definisana?

Da li su prekretnice, rezultati i vremenski plan realno i jasno postavljeni? Jesu li identifikovani indikatori praćenja?

Da li su cilj, svrha i očekivani rezultati projekta jasno definisani i obrazloženi?

Da li je pregled troškova u finansijskom planu dobro strukturiran i koherentan sa predloženim aktivnostima? Da li su finansiranje iz granta i sopstveno finansiranje jasno i smisleno prikazani?

Da li su mjere koje se tiču etičkih pitanja adekvatno predstavljene i adresirane?

1.2. Predloženo istraživanje koristi nove i adekvatne teorijske koncepte, pristupe, metodologiju ili intervencije koje doprinose stvaranju novih ili unapređenju postojećih proizvoda, usluga, tehnologija ili procesa kao krajnjeg cilja projekta.

- a) Predložen pristup, metoda i aktivnosti istraživanja su izuzetno usklađeni sa očekivanim rezultatima i ciljevima projekta.
- b) Predložen pristup, metoda i aktivnosti istraživanja su veoma dobro usklađeni sa očekivanim rezultatima i ciljevima projekta.
- c) Predložen pristup, metoda i aktivnosti istraživanja su u dovoljnoj mjeri usklađeni sa očekivanim rezultatima i ciljevima projekta.
- d) Predložen pristup, metoda i aktivnosti istraživanja nisu u dovoljnoj mjeri usklađeni sa očekivanim rezultatima i ciljevima projekta.
- e) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

Pitanja za komentare:

Na koji je način predložena metodologija istraživanja usklađena sa očekivanim rezultatima projekta? Da li su metode, uzorci, analize adekvatne za postizanje rezultata i ciljeva projekta? Da li je istraživanje konzistentno, transparentno i adekvatno etički postavljeno? Kako su

rezultati istraživanja povezani sa svrhom i ciljevima, kao i sa postojećom osnovom istraživanja? Da li su rezultati istraživanja precizni, jasni, sveobuhvatni?

2. POTENCIJALNA PRIMJENLJIVOST ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA U ODNOSU NA RAZVOJ NOVIH PROIZVODA, USLUGA, TEHNOLOGIJA ILI PROCESA

2.1. *Da li rezultati predloženog istraživanja i razvoja pokazuju potencijal za razvoj novih ili unaprijeđenih proizvoda, usluga, tehnologija ili procesa.*

Rezultati predloženog istraživanja pokazuju:

- a) izuzetan potencijal za razvoj novih proizvoda, usluga, tehnologija ili procesa.
- b) veoma dobar potencijal za razvoj novih proizvoda, usluga, tehnologija ili procesa.
- c) dobar potencijal za razvoj novih proizvoda, usluga, tehnologija ili procesa.
- d) nedovoljan potencijal za razvoj novih proizvoda, usluga, tehnologija ili procesa.
- e) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

Pitanja za komentare

Može li se u projektnom predlogu jasno vidjeti primjenljivost rezultata projekta na razvoj novih ili unapređenje postojećih proizvoda/ usluga/ procesa ili tehnologije?

Da li je u projektnom predlogu dobro opisan njihov uticaj na razvoj novih ili unapređenje postojećih proizvoda/ usluga/ procesa ili tehnologija?

Da li je potencijal primjene rezultata podržan analizom tržišta ili drugim relevantnim podacima?

2.2. *Koji je stepen noviteta predloženog istraživanja i razvoja ?*

- a) Predloženo istraživanje se temelji na najnovijim rezultatima istraživanja i tehnološkog razvoja.
- b) Veći dio predloženog istraživanja se temelji na najnovijim rezultatima istraživanja i tehnološkog razvoja.
- c) Dio predloženog istraživanja se temelji na najnovijim rezultatima istraživanja i tehnološkog razvoja, a dio predloženog istraživanja se ne temelji na najnovijim rezultatima istraživanja i tehnološkog razvoja.
- d) Predloženo istraživanje se ne temelji na najnovijim rezultatima istraživanja i tehnološkog razvoja.
- e) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

Pitanja za komentare

Može li se u projektnom predlogu jasno vidjeti opis razloga, pozadine i fokusa predloženog istraživačkog projekta? Da li su u obzir uzeta međunarodna dostignuća u predloženoj oblasti istraživanja? Da li predloženi projekt razmatra nedostatke postojećih istraživanja? Da li su predloženim projektom na prikladan način adresirani nedostaci postojećih istraživanja?

3. OPERATIVNI KAPACITETI PODNOSIOCA PRIJAVE, PARTNERA, ČLANOVA PROJEKTOG TIMA I OPRAVDANOST PARTNERSTVA

3.1. *Da li su struktura i kompetencije svih članova projektnog tima potrebnih za sprovođenje projekta adekvatne odnosno da li su njihove odgovornosti realno raspoređene i opisane, kao i da li je partnerstvo u okviru predloženog konzorcijuma opravdano u odnosu na projektne aktivnosti?*

- a) Struktura i kompetencije svih članova projektnog tima su odlične i predloženi konzorcijum je u potpunosti opravdan u odnosu na projektne aktivnosti.
- b) Struktura i kompetencije svih članova projektnog tima su vrlo dobre i predloženi konzorcijum je vrlo dobro opravdan u odnosu na projektne aktivnosti.
- c) Struktura i kompetencije svih članova projektnog tima su dobre i predloženi konzorcijum je dobro opravdan u odnosu na projektne aktivnosti.
- d) Struktura i kompetencije svih članova projektnog tima su minimalne i predloženi konzorcijum nije u dovoljnoj mjeri opravdan u odnosu na projektne aktivnosti.
- e) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

Pitanja za komentare

Da li podnosilac i kopodnosilac prijave imaju komplementarne kvalifikacije za sprovođenje relevantnih projektnih aktivnosti i postizanje predviđenih rezultata? Jesu li podnosilac i kopodnosilac prijave osigurali adekvatne ljudske resurse potrebne za sprovođenje projekta, na realan način definisali strukturu, kvalifikacije i kompetencije članova projektnog tima i rasporedili njihove odgovornosti tima te isplanirali upravljanje projektom, te jesu li članovi projektnog tima sposobni da realizuju poslovnu ideju?

Da li predloženi članovi konzorcijuma imaju dovoljno kvalifikovanog osoblja, adekvatne sisteme i opremu za učešće u projektu?

Da li je predloženi sastav konzorcijuma opravdan u odnosu na predložene aktivnosti i očekivane rezultate projekta?

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Evaluatori ocjenjuju pojedinačne aspekte koji sačinjavaju svaki evaluacioni kriterijum, a svaki aspekt ocjenjuju na skali od pet brojeva - od 1 do 5. Njihove ocjene su jednako vrijedne, te se stoga izvlači srednja vrijednost. Od evaluatora se očekuje da uz svaku ocjenu dodaju i komentar u obliku koji će dati podnosiocima prijave jasnu povratnu informaciju.

Konačna ocjena za prvi krug evaluacije formira se na temelju sljedeće formule:

$$K1 = (0,35I + 0,35II + 0,3III)$$

gdje su I, II, III srednje ocjene (obračunava se na temelju aritmetičke sredine za svaki kriterijum i na temelju aritmetičke sredine za sve kriterijume zajedno) dvojice evaluatora za odgovarajući kriterijum te je K1 konačna ocjena prvog kruga evaluacije. Konačna ocjena za prvi krug (K1) obračunava se zaokruživanjem na 2 decimale.

Dostavljanjem individualne evaluacije od strane evaluatora, završava se prvi krug evaluacije. Predlozi projekata koji su u prvom krugu ocijenjeni ocjenom koja prelazi minimalni prag za dalje razmatranje predloga projekta (3,00) prosleđuju se u drugi krug evaluacije.

2.2. Drugi krug evaluacije

U drugom krugu će odabrani projektni timovi biti pozvani da predstavljaju svoje predloge projekata pred Ekspertskom komisijom. Projektnim predlozima koji nijesu prošli minimalni prag (3,00) šalje se Odluka o odbijanju.

Ekspertska komisija će organizovati javnu prezentaciju projektnih prijedloga na koju će podnosioci prijave biti pozvani da održe samostalnu prezentaciju projekta.

Na osnovu javne prezentacije, Ekspertska komisija ocjenjivaće projektne predloge na osnovu dolje navedenih kriterijuma:

1. UTICAJ I ODRŽIVOST

1.1. Očekivani rezultati projekta imaju jasan uticaj na razvoj inovacije (proizvoda, usluge, tehnologije ili procesa) kao i njenu primjenu. U odnosu na tržište očekivani projektni rezultati odnosno inovacija prema nivou novosti rješenja pokazuju potencijal za razvoj:

- a) Radikalne inovacije za tržište (ili stvaranje sasvim novog tržišta).
- b) Znatno poboljšanje u odnosu na postojeća rješenja na tržištu.
- c) Inkrementalne inovacije u odnosu na postojeća rješenja na tržištu u svrhu stvaranja novih verzija proizvoda, usluga, procesa, tehnologija primjenljivih na nova tržišta.
- d) Očekivani projektni rezultati ne pokazuju potencijal za razvoj radikalne, znatno poboljšanje niti inkrementalne inovacije u odnosu na postojeća rješenja na tržištu.
- e) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

Pitanja za komentare

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Procijenite nivo i kvalitet inovacije koja je rezultat istraživanja. Da li predloženo istraživanje sadrži elemente napretka u tehnologiji, inženjerskim rješenjima ili novim metodama koje imaju potencijal da odgovore na izazove, poboljšaju procese ili stvore nove rješenja na tržištu?

Temelji li se inovacija na najnovijim rezultatima istraživanja i tehnološkog razvoja? Obrazložite zašto smatrate da je inovacija radikalna ili predstavlja poboljšanje ili je inkrementalna u odnosu na postojeća rješenja na tržištu?

1.2. *Realizacija projekta će ostaviti pozitivan uticaj nakon završetka projekta. Očekivani projektni rezultati pokazuju potencijal za razvoj inovacija na:*

- a) Globalnom tržištu.
- b) Regionalnom tržištu.
- c) Lokalnom tržištu (CG).
- d) Očekivani projektni rezultati ne predstavljaju inovaciju za globalno, međunarodno, regionalno ili lokalno tržište.
- e) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

Pitanja za komentare

Procijenite održivost predloženih projektnih aktivnosti u smislu potencijala da kreira temelje za razvoj inovativnih rješenja na tržištu.

Procijenite tržišni doseg proizvoda/usluge/tehnologije/procesa koji se temelji na predloženoj inovaciji, odnosno ima li inovacija potencijala za uspjeh na ciljanom tržištu na kom se nalazi manja konkurencija ili je uopšte nema, te ima li inovacija potencijal za uspjeh na globalnom tržištu. Da li su rezultati istraživanja prilagodljivi promjenljivim ekološkim, društvenim, ekonomskim, tržišnim i tehnološkim uslovima. Da li se projekat u dovoljnoj mjeri bavi rizicima, neizvjesnostima i ranjivostima, i da li podstiče adaptivni kapacitet i otpornost u suočavanju sa budućim izazovima ili promjenama?

Takođe, jesu li potencijalni korisnici/kupci adekvatno opisani, analizirana konkurencija (supstituti), uočene potencijalne barijere ulaska na tržište, predloženi regulatorni zahtjevi koje treba ispuniti, uključujući i zahtjeve vezane za intelektualnu svojinu?

Obrazloženje:

Globalno tržište podrazumijeva doseg inovacije na svjetsko tržište; regionalno tržište podrazumijeva zemlje okruženja (Bosnu i Hercegovinu, Albaniju, Kosovo, Republiku Srbiju, Republiku Hrvatsku i Makedoniju), lokalno tržište podrazumijeva tržište CG

2. PROCJENA FINANSIJSKOG UČINKA U ODNOSU NA PREDLOŽENI BUDŽET I FINANSIJSKA ODRŽIVOST

2.1. Nivo sufinansiranja, svrsishodnost korišćenja sredstava i adekvatnost projektnog budžeta

- a) Struktura predloženog budžeta u odnosu na očekivane rezultate je odlična.
- b) Struktura predloženog budžeta u odnosu na očekivane rezultate je veoma dobra.
- c) Struktura predloženog budžeta u odnosu na očekivane rezultate je dobra.
- d) Struktura predloženog budžeta u odnosu na očekivane rezultate nije na zadovoljavajućem nivou.
- e) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

Pitanja za komentare

Da li su stavke navedene u budžetu u skladu sa predloženim aktivnostima (npr. radni sati, materijali)? Da li su predloženi troškovi realni? Da li je pregled troškova dobro strukturiran i koherentan sa predloženim aktivnostima i da li omogućava realizaciju projektnih aktivnosti u predviđenom vremenskom roku? Da li bi budžet imao koristi od bilo kakvih izmjena ili korekcija (npr. više sredstava namijenjenih zaštiti intelektualne svojine, smanjenje troškova konsultantskih usluga)?

Kako ocjenjujete strukturu sufinansiranja? Da li su finansiranje iz granta i sopstveno sufinansiranje jasno prikazani? Kako se troškovi porede sa postignutim rezultatima?

2.2. Podnosilac prijave realno i jasno opisuje strategiju finansiranja nakon završetka realizacije projekta.

- a) Podnosilac prijave je u potpunosti razradio strategiju finansiranja.
- b) Podnosilac prijave je vrlo dobro razradio strategiju finansiranja.
- c) Podnosilac prijave ima dobro razrađenu strategiju finansiranja.
- d) Podnosilac prijave nije razradio strategiju finansiranja.
- e) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

Pitanja za komentare

Postoji li u projektu jasan plan za nastavak finansiranja iz drugih izvora finansiranja ili iz sopstvenih izvora? Kako ocjenjujete opštu perspektivu projekta da se prijavi ili dobije sredstva iz drugih izvora? Da li smatrate da projekat može ostvariti finansiranje iz Evropskih

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

fondova, a ako da, kojih? Da li smatrate da projekat može ostvariti finansiranje iz privatnih izvora ?

Da li smatrate da je projekat u mogućnosti da ostvari finansiranje nakon njegovog završetka ili za vrijeme trajanja projekta?

Ekspertska komisija donosi **zajedničku ocjenu za oba kriterijuma** za svaki projekat na temelju sljedeće formule:

$$EK = 0,6I + 0,4II$$

gdje su I i II ocjene Ekspertske komisije za odgovarajući kriterijum, a EK ocjena Ekspertske komisije. Ocjena Ekspertske komisije izračunava se zaokruživanjem na dvije (2) decimale.

2.3. Konačna ocjena projektnog prijedloga za projekte koji su ušli u drugi krug

Pomoću obje ocjene (ocjene Ekspertske komisije (EK) i ocjene evaluatora iz prvog kruga (K1) konačna ocjena projektnog prijedloga (KO) se formira na osnovu sljedeće formule:

$$KO = K1 * 0,5 + EK * 0,5$$

Konačna ocjena izračunava se zaokruživanjem na dvije (2) decimale.

Da bi projektni prijedlog bio finansiran mora imati konačnu ocjenu (K) najmanje 3,50.

3. Donošenje odluke o finansiranju

Na bazi konačne ocjene (KO) svih projektnih predloga formira se konačna rang lista. Menadžeri Fonda kontaktiraju najviše rangirane prijave i dogovaraju uslove sprovođenja projekta. Pregovori se mogu odnositi na finansijski, pravni i/ili sadržajni dio projektnih predloga, uzimajući u obzir komentare nezavisnih evaluatora. Podnosioci su dužni dostaviti sljedeću dodatnu dokumentaciju:

1. Dokumenti vezani za obračun troška plata osoblja:
 - a. Za novozaposlene osobe dostaviti prijedlog ugovora (nepotpisan) te dokument na osnovu koga je određena plata.
 - b. Za postojeće zaposlene dostaviti platne liste za razdoblje od 3 uzastopnih punih mjeseci koji prethode projektnom prijedlogu.
2. Validnu ponudu za svaki trošak veći od 6.000 eura osim za troškove osoblja;
3. Plan nabavki.

Nakon završenih pregovora, podnosioci prijave kojima su odobreni projekti pozivaju se na potpisivanje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

Prije potpisivanja **ugovora o dodjeli granta**, potrebno je dostaviti sljedeću dokumentaciju:

1. Obrazac izjave za pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoć);

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

2. Karton deponovanih potpisa namjenskih računa podnosioca i kopodnosioca;
3. Potvrda o izmirenim poreskim obavezama ili odgovarajući dokument o reprogramu poreskog duga iz Poreske uprave;
4. Potvrda ili uvjerenje iz Privrednog suda da protiv organizacije nije pokrenut i da se ne vodi stečajni postupak, odnosno postupak likvidacije;
5. Ugovor o konzorcijumu kojim se definišu:
 - aktivnosti koje će sprovesti svaki član tima i raspored aktivnosti;
 - doprinos partnera uspješnoj implementaciji projekta;
 - prava intelektualne svojine, naročito u pogledu pristupa postojećem znanju, korišćenju znanja, publikacijama i povjerljivosti informacija.

Konačno, nakon prethodno sprovedene procedure, Fond će donijeti odluke o prihvatanju ili odbijanju projekata koje će biti dostavljene svim podnosiocima prijave.

Popis korisnika s kojima je potpisan Ugovor o dodjeli granta biće objavljen na internet stranici Fonda za inovacije u roku od 10 radnih dana nakon stupanja na snagu Ugovora.

Objavljuju se najmanje sljedeći podaci:

- naziv korisnika (podnosioca i kopodnosioca);
- naziv projekta;
- iznos bespovratnih sredstava dodijeljenih projektu i procenat sufinansiranja (intenzitet pomoći);
- kratak opis projekta.

XIV. SPROVOĐENJE PROJEKTA I NADZOR

Nakon što se Prijava odobri za finansiranje i podnosilac i kopodnosilac prijave potpišu Ugovor o finansiranju sa Fondom, podnosilac i kopodnosilac zvanično postaju Korisnici granta. Fond će potom uplatiti svoje sufinansiranje za projekat na bankovne račune koji će Korisnici granta otvoriti za potrebe sprovođenja svog projekta, ali samo nakon što Korisnici granta prvi uplate sopstveno sufinansiranje u skladu sa dinamikom uplata navedenom u Ugovoru o finansiranju. Ovi bankovni računi će se koristiti samo za transakcije vezane za projektne aktivnosti koje su predstavljene u odgovarajućem Odobrenom budžetu projekta. U standardnim okolnostima, Fond isplaćuje svoje sufinansiranje jednom tokom polugodišnjeg perioda, na početku tog perioda. Ako projekat zahtijeva specifičan vremenski okvir, na primjer deset mjeseci, prvi period biće šest mjeseci, a drugi četiri.

Nakon svakog završenog izvještajnog perioda tokom realizacije projekta, Fond će sprovesti neophodne aktivnosti nadzora kako bi osigurao da trošenje projektnih sredstava potpada pod prihvatljive troškove definisane u okviru ovog priručnika, i kako bi osigurao da Korisnici granta ostvaruju odgovarajući napredak u svojim projektnim aktivnostima. Korisnici granta će biti u obavezi da dostavi zvaničan izvještaj Fondu u predefinisanim formatima za izvještavanje

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

koje obezbjeđuje Fond, uključujući neophodnu prateću dokumentaciju kao adekvatni dokaz o plaćanju.

Fond će vršiti nadzor nad sprovođenjem svakog projekta u skladu sa obimom, dinamikom i principima navedenim u Smjernicama za sprovođenje projekta, koje su dostupne na internet stranici Fonda. Ovaj dokument pruža detaljna uputstva kako proces nadzora funkcioniše i šta su Korisnici granta u obavezi da dostave Fondu kako bi opravdali projektne troškove i opisali napredak ostvaren u svakom izvještajnom periodu.

XV. OBJAŠNJENJE POJMOVA

Administrativna provjera	Postupak provjere projektnog predloga u skladu sa administrativnim kriterijumima utvrđenim ovim Programom. Administrativni kriterijumi te posljedično i administrativna provjera, po svojoj prirodi ne ulaze u sadržaj i kvalitet samog projektnog predloga, već se u procesu provjere postupa prema zadanim, jasnim i transparentnim pravilima, jednakima za sve aplikante, rukovodeći se isključivo postavljenim administrativnim zahtjevima. Samo ako su svi administrativni kriterijumi ispunjeni, projektni prijedlog ide u postupak evaluacije na bazi kriterijuma za odabir. U protivnom se isključuje iz daljeg postupka.
Bespovratna sredstva	Iznos koji Fond dodijeli za određenu svrhu prihvatljivom podnosiocu prijave (dobitniku granta). Bespovratna ili nepovratna sredstva su ona sredstva koja imaju tačno određenu namjenu i moraju se utrošiti i pravdati u tačno određenom roku te se ne moraju vratiti ako su pravilno utrošena.
Dobitnik granta	Podnosilac prijave koji potpiše Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava sa Fondom nakon dobijanja obavještenja od strane Fonda da je projekat odobren za finansiranje.
Ekperimentalni razvoj	Ekperimentalni razvoj znači sticanje, kombiniranje, oblikovanje i upotreba postojećih naučnih, tehnoloških, poslovnih i ostalih mjerodavnih znanja i vještina u cilju razvoja novih ili poboljšanih proizvoda, procesa ili usluga. To može uključivati i, na primjer, aktivnosti u cilju konceptualnog definisanja, planiranja i dokumentovanja novih proizvoda, procesa ili usluga. Ekperimentalni razvoj može obuhvatati izradu prototipova, demonstrativne aktivnosti, pilot-projekte, ispitivanje i provjeru novih ili poboljšanih proizvoda, procesa ili usluga u okruženju koje odražava operativne uslove iz stvarnog života ako je osnovni cilj ostvarenje daljih tehničkih poboljšanja proizvoda, procesa ili usluga koji nijesu suštinski utvrđeni. To može uključivati i razvoj tržišno upotrebljivog prototipa ili pilot-projekta koji je nužno konačni tržišni proizvod, a preskupo ga je proizvesti samo da bi se upotrebljavao u svrhu demonstrativnih aktivnosti i provjere. Ekperimentalni razvoj ne uključuje rutinske ili periodične izmjene postojećih proizvoda, proizvodnih linija, proizvodnih procesa, usluga i drugih tekućih aktivnosti, čak i ako te izmjene znače poboljšanja.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Evaluacija prijave	Označava postupak ocjenjivanja Prijave podnosioca primljene kroz Sistem Fonda. Evaluacija se odvija na osnovu definisanih kriterijuma za odabir.
Industrijski dizajn	Industrijskim dizajnom kao jednim od oblika intelektualne svojine štite se prostorna ili karakteristična obilježja proizvoda (industrijski ili zanatski proizvedenog predmeta), vidljiva pri njegovoj normalnoj (namjenskoj) upotrebi. Prostorna obilježja su oblik i obris proizvoda, a karakteristična obilježja su šare, crte, boje, tekstura te kombinacije navedenih obilježja.
Industrijsko istraživanje	Industrijsko istraživanje znači planirano istraživanje ili kritički pregled u cilju sticanja novih znanja i vještina za razvoj novih proizvoda, procesa ili usluga odnosno za postizanje znatnog poboljšanja postojećih proizvoda, procesa ili usluga. To obuhvata stvaranje sastavnih dijelova složenih sistema i može uključivati izradu prototipova u laboratorijskom okruženju ili u okruženju sa simuliranim interfejsima postojećih sistema te pilot-linije ako je to neophodno za industrijsko istraživanje, prvenstveno za provjeru generičke tehnologije.
Intelektualna svojina	Intelektualna svojina odnosi se na skup uglavnom isključivih prava kojima se štite rezultati inovativne i kreativne djelatnosti, kao što su tehnološki izumi, industrijski dizajn ili djela iz područja književnosti, umjetnosti, znanosti i drugih srodnih područja, te oznake u trgovačkom prometu kojima se štite izvor, ugled ili geografsko porijeklo proizvoda i usluga, kao što su žigovi i geografske oznake porijekla. Zaštita intelektualne svojine usmjerena je na osiguranje pravičnog povraćaja ulaganja u istraživanje i razvoj novih znanja i tehnologija, odnosno u promociju, kvalitet i reputaciju proizvoda i usluga na tržištu. Patenti su najčešći oblik intelektualne svojine koji se koriste za uspostavljanje isključivih prava na korišćenje izuma kao rezultata istraživanja i razvoja novih znanja i tehnologija. Iako neopipljivo u fizičkom smislu, intelektualna svojina ima sve karakteristike imovine, pa se ono može kupiti, prodati, licencirati, zamijeniti, pokloniti, naslijediti kao i svaka druga svojina.
Intenzitet državne pomoći	Bruto iznos državne pomoći izražen kao postotak prihvatljivih troškova, prije odbitka poreza ili drugih naknada.
Inovativno preduzeće	Inovativno preduzeće je preduzeće: (a) koje može dokazati, na temelju evaluacije koju je sproveo nezavisni stručnjak, da će u predvidivoj budućnosti razviti proizvode, usluge ili procese koji su novi ili znatno poboljšani u poređenju s trenutnim stanjem u dotičnoj grani industrije, a koji sa sobom nose rizik tehnološkog ili industrijskog neuspjeha; ili (b) čiji troškovi istraživanja i razvoja predstavljaju najmanje 10% njegovih ukupnih troškova poslovanja u najmanje jednoj od tri godine koje prethode (godini) dodjele pomoći ili, u slučaju novoosnovanog preduzeća koje nema ostvarenu nijednu poslovnu godinu, u reviziji njegovog trenutnog poslovnog razdoblja koju je ovjerio eksterni revizor;
Inkrementalna inovacija	Inkrementalna inovacija je vrsta inovacije koja podrazumijeva postepeno, ali kontinuirano poboljšanje postojećih proizvoda, tehnologija ili procesa u cilju održavanja postojeće baze kupaca i održavanja određenog nivoa strateškog pozicioniranja.
Istraživanje i razvoj	Istraživanje i razvoj uključuje sistemski stvaralački rad usmjeren prema povećanju znanja o prirodi, čovjeku, kulturi i društvu te primjeni nastalih otkrića u praksi. Dijeli se na temeljna, primijenjena i razvojna istraživanja.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Inovacija	Inovacija je implementacija novog ili značajno unaprijeđenog proizvoda, usluge, procesa, marketinške ili organizacijske metode u okviru postojećeg poslovnog procesa, radne organizacije ili druge vrste ugovornog odnosa. OECD (Oslo Manual, treće izdanje) prepoznaje četiri vrste inovacija u kompanijama: inovativan proizvod, inovativan proces (tehnološke inovacije), te marketinška ili organizaciona inovacija (netehnološke inovacije). Inovacije mogu imati različite stepene noviteta. On ne mora biti nov u svijetu; već može biti nov na tržištu, u sektoru ili samo u preduzeću/ustanovi.
Inovacije procesa	Sprovođenje novih ili znatno poboljšanih metoda proizvodnje ili isporuke (uključujući znatne promjene u tehnikama, opremi ili softveru). Metode proizvodnje uključuju tehnike, opremu i softver koji se koristi za proizvodnju dobara ili usluga. Metode isporuke odnose se na logistiku kompanije i obuhvataju opremu, softver i tehnike za izvorne inpute, raspored zaliha unutar kompanije ili isporuku konačnih proizvoda. Inovacijom procesa se ne smatraju manje izmjene ili poboljšanja, povećanja proizvodnih kapaciteta ili kapaciteta usluga dodavanjem proizvodnih ili logističkih sistema vrlo sličnih onima koji se već upotrebljavaju, prestanak upotrebe procesa, jednostavnu zamjenu ili proširenje temeljnog kapitala, promjene nastale isključivo kao posljedica promjene faktorskih cijena, prilagođavanje kupcima, lokalizaciju, redovne, sezonske i druge ciklične promjene te trgovinu novim ili znatno poboljšanim proizvodima.
Inovacija proizvoda/usluga	Inovacija proizvoda/usluge je uvođenje dobra ili usluge koje je novo ili znatno poboljšano s obzirom na karakteristike ili planiranu upotrebu. To uključuje značajna poboljšanja u tehničkim specifikacijama, komponentama i materijalima, ugrađenim softverom, korisničkoj prihvatljivosti ili drugim funkcionalnim osobinama.
Javni poziv	Obavještenje potencijalnim podnosiocima prijave za uključivanje u Program. Objavljivanje javnog poziva od strane Fonda ostvaruje se javnom objavom na mrežnim stranicama Fonda i u ostalim javnim medijima.
Komercijalizacija inovativnog proizvoda/usluge	Komercijalizacija je dio inovacionog procesa u kojem se inovacija uvodi u praktičnu upotrebu odnosno uvodi se u proizvodnju i plasira proizvod/usluga na tržište te ostvaruje probaj na željeno tržište. Preduslov za početak procesa komercijalizacije je postojanje dovršenog prototipa tehnologije / proizvoda / usluge / sistema / poslovnog modela testiranog u stvarnom okruženju.
Korisnik državne pomoći	Korisnik državne pomoći/pomoći male vrijednosti je svako pravno i fizičko lice koje, obavljajući privrednu djelatnost, učestvuje u prometu roba i usluga, a prima državnu pomoć/pomoć male vrijednosti, bez obzira na njen oblik i namjenu.
Kriterijumi odabira	Kriterijumi odabira (KO) su kriterijumi koji se primjenjuju za ocjenjivanje kvaliteta projektnog prijedloga.
Mikro, malo i srednje preduzeće (MSP)	U skladu sa definicijom iz člana 1. i člana 2. Priloga 1. <u>GBER-a</u>
Novi proizvod/usluga za Preduzeće	Proizvod je „novost u ponudi preduzeća“ ukoliko preduzeće nije proizvelo niti jedan drugi proizvod koji nudi istu funkcionalnost odnosno ako je tehnologija proizvodnje fundamentalno različita od tehnologije već proizvedenih proizvoda. Proizvodi mogu biti materijalni i nematerijalni (uključujući usluge). Ovo uključuje inovacije procesa sve dok proces doprinosi razvoju proizvoda. Projekti koji nemaju za cilj stvarni razvoj proizvoda su isključeni.
Novi proizvod/usluga na	Proizvod je „novost na tržištu“ ako ne postoji drugi proizvod dostupan na tržištu koji nudi istu funkcionalnost, odnosno tehnologija koju novi proizvod koristi bitno

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

tržištu	se razlikuje od tehnologije već postojećih proizvoda. Proizvodi mogu biti materijalni i nematerijalni (uklj. usluge). Ovo uključuje inovacije procesa sve dok proces doprinosi razvoju proizvoda. Projekti koji nemaju za cilj stvarni razvoj proizvoda su isključeni. Proizvod je nov na tržištu za preduzeće ukoliko isto do sada nije djelovalo/poslovalo na navedenom tržištu. Nova tržišta aplikant će dokazivati izjavom o djelovanju na pojedinom/pojedinim novim tržištima.
Odluka o finansiranju	Odluka kojom se utvrđuje obveza nadoknađivanja prihvatljivih troškova odobrenog projekta i koja je temelj za potpisivanje Ugovora o dodjeli granta
Patent	Patent je pravo priznato za izum koji nudi novo rješenje nekog tehničkog problema, a obično se odnosi na određeni proizvod, postupak ili primjenu. Izum se može štiti patentom ako je industrijski primjenjiv, ako je nov i ako ima inventivni nivo. Zakonom je definisano kada je izum nov, tj. kada nije sadržan u stanju tehnike. Važno je napomenuti da izum gubi svojstvo novosti u smislu zaštite patentom ako na bilo koji način postane pristupačan javnosti. Patent se stiče priznanjem prava od strane ovlaštenog tijela za dodjelu tog prava tj. nadležne kancelarije za intelektualnu svojinu na temelju ispitivanja prijave patenta koja opisuje izum. Zaštita patentom predstavlja efikasno poslovno sredstvo koje njegovim nosiocima (vlasnicima) omogućuje povraćaj sredstava uložениh u istraživanje i razvoj novih proizvoda i tehnologija, kroz svojevrsni monopol na upotrebu zaštićenog tehničkog rješenja tokom trajanja patentne zaštite.
Po tržišnim uslovima	Po tržišnim uslovima predstavlja uslove transakcije između ugovornih strana koji se ne razlikuju od onih koji bi bili utvrđeni između nezavisnih preduzeća i nema naznake nedopuštenog dogovaranja. Za svaku transakciju koja proizlazi iz otvorenog, transparentnog i nediskriminišućeg postupka smatra se da zadovoljava načelo transakcije po tržišnim uslovima.
Podnosilac prijave	Preduzeće koje se prijavljuje za ovaj program u skladu sa uslovima podobnosti Podnosioca prijave.
Početak sprovođenja Projekta	Sprovođenje projekta ne smije započeti prije potpisivanja Ugovora o dodjeli granta.
Pomoćne usluge za Inovacije	Osiguravanje kancelarijskog prostora, banka podataka, biblioteka, istraživanja tržišta, laboratorija, označavanje kvaliteta, ispitivanje i sertifikovanje za potrebe razvoja učinkovitijih proizvoda, procesa ili usluga.
Postupak dodjele bespovratnih sredstava	Sveobuhvatni postupak odabira projektnih prijedloga.
Pravo intelektualne svojine	Pravo intelektualne svojine obuhvata sistem pravnih instrumenata kojima se uređuje način sticanja intelektualne svojine i način zaštite od njegovog neovlašćenog korišćenja.
Prijava	Paket neophodne projektne dokumentacije i podataka koje dostavlja Podnosilac prijave.
Program	Program kolaborativnih grantova za inovacije
Program državne pomoći	Program državne pomoći je pravni akt na temelju kog se, bez potrebe za daljim mjerama sprovođenja, može dodjeljivati državna pomoć unaprijed neodređenim korisnicima koji su utvrđeni u aktu na opšti i apstraktan način te pravni akt na temelju kog se državna pomoć koja nije povezana s određenim projektom može dodijeliti jednom korisniku ili više njih na neodređeno razdoblje i/ili u neodređenom iznosu.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Projekat/projekt Prijedlog	Pojedina aktivnost, skup aktivnosti ili nekoliko skupova aktivnosti ograničeni vremenom i mjestom i usmjereni ka postizanju određenog cilja za koji se traži ili koristi državna pomoć, a koji doprinosi postizanju indikatora navedenih u Programu
Budžet projekta	Budžet projekta sadrži planirane iznose i izvore finansiranja za svaki od planiranih troškova projekta koji su raspoređeni po kategorijama i sastavni je dio prijave. Podnosilac prijave prilikom ispunjavanja prijave projekta specifikuje troškove koji će nastati na projektu prema troškovnim kategorijama koje su naznačene u tablici proračuna. Podnosioci prijave ga ispunjavaju u elektronskom obliku u excell tabeli i prilažu uz Prijavu, a ukoliko Projekat bude odobren za finansiranje sredstvima Programa budžet će biti sastavni dio ugovora o finansiranju.
Prototip	Predserijski proizvodi najčešće namijenjeni za ispitivanja i testove prije prelaska u serijsku proizvodnju. Prototip ne mora niti tehnički niti optički odgovarati gotovom serijskom proizvodu, ali mu služi kao osnova.
Radikalna inovacija	Radikalna inovacija definisana je kao inovacija koja ima značajan uticaj na tržište i privrednu aktivnost kompanija na tom tržištu. Ovaj se koncept fokusira na uticaj inovacija, za razliku od njihove novosti. Uticaj može promijeniti strukturu tržišta, stvoriti nova tržišta ili učiniti zastarjelim postojeće proizvode.
Strategija pametne specijalizacije (S3)	Nacionalni strateški dokument kojim se utvrđuju prioriteta razvoja, a čiji je cilj izgradnja konkurentne prednosti kroz povezivanje sopstvenih snaga u istraživanju i inovacijama s potrebama privrede, odgovarajući na koherentan način na rastuće mogućnosti i razvoj tržišta. Izrađen je, kroz partnerski pristup od dna prema vrhu, okupljajući lokalne vlasti, akademsku zajednicu, poslovnu sferu i civilno, kvantitativnom i kvalitativnom analizom odnosno mapiranjem ekonomskog, inovativnog i naučnog potencijala u Crnoj Goris s ciljem koncentrisanja i povezivanja istraživačko-inovacionih resursa s ograničenim brojem determinisanih prioriteta privrednih oblasti.
Transfer znanja i tehnologija	Transfer znanja i tehnologija je proces koji se odvija između naučnih institucija i privrede, kao i između privrednih subjekata na domaćem ili stranom tržištu. Transfer znanja i tehnologija predstavlja prenos privredno primjenjivih tehnoloških rješenja, znanja i iskustava s jednog subjekta (davaoca tehnologije) na drugi subjekat (sticaoca tehnologije).
TRL	TRL se odnosi na engl. Technology Readiness Level odnosno Tehnološki nivo spremnosti neke tehnologije za njenu komercijalnu primjenu. U skladu sa Komunikacijom Komisije Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskom privrednom i socijalnom odboru i Odboru regija: „Evropska strategija za ključne pomoćne tehnologije – most prema rastu i novim radnim mjestima”, COM(2012) 341 završna verzija, 26.6.2012, TRL-ovi su: TRL 1: Temeljna (bazična, fundamentalna) istraživanja TRL 2: Formulisanje tehnološkog koncepta TRL 3: Eksperimentalno dokazivanje koncepta TRL 4: Laboratorijska validacija tehnološkog koncepta TRL 5: Validacija tehnologije u relevantnom okruženju TRL 6. Demonstracija tehnologije u relevantnom okruženju TRL 7: Demonstracija tehnologije u operativnom okruženju TRL 8: Uspostavljen i kvalifikovan tehnološki sistem TRL 9: Uspješno dokazana tehnologija - konkurentna proizvodnja
Troškovi	Troškovi su u novcu izražene količine resursa, upotrijebljene u svrhu ostvarenja jednog ili više ciljeva projekta.

Priručnik za Program kolaborativnih grantova za inovacije

Ugovorno istraživanje	Ugovorno istraživanje uključuje aktivnosti naučno-istraživačkih ustanova koje se temelje na znanju i iskustvu (eng. know-how) iz područja nauke, a koje naručuje subjekat iz poslovnog ili javnog sektora radi razvijanja novih proizvoda, usluga ili novih tehnologija.
Ugovor o dodjeli bespovratnog granta	Ugovor sklopljen između Korisnika i Fonda za inovacije kojim se utvrđuje najviši iznos bespovratnih sredstava dodijeljen za sprovođenje projekta te prava i obveze svih strana kao i drugi finansijski i uslovi za sprovođenje Projekta.
Visokokvalifikovano osoblje	Visokokvalifikovano osoblje znači osoblje sa fakultetskim obrazovanjem i najmanje 5 godina mjerodavnog profesionalnog iskustva, koje može uključivati i doktorsko obrazovanje.
Validacija	Validacija ideja je jedan od prvih koraka ka stvaranju inovacija. Svrha validacije ideje je da se potvrdi da će ideja zaista opstati na tržištu prepoznavanjem i testiranjem najvažnijih pretpostavki u vezi sa idejom.
Upravljanje Intelektualnom svojinom	Postupak upravljanja intelektualnom svojinom započinje već od poslovne zamisli preduzeća ili zamisli izuma odnosno tehničkog unapređenja proizvoda ili proizvodnog postupka, odvija se kroz faze odabira najboljeg načina zaštite intelektualne svojine, sprovođenje postupka zaštite i traje kroz cijeli proces komercijalizacije bilo kog oblika intelektualne svojine što uključuje i licenciranje tehnologije ili potpuno ustupanje prava intelektualne svojine. Upravljanje intelektualnom svojinom uključuje i održavanje ostvarene zaštite u važenju te praćenje povreda prava intelektualne svojine.
Znatno poboljšanje proizvoda/usluge	Znatno poboljšanje proizvoda/usluge je uvođenje na tržište dobra ili usluge koje je novo ili znatno poboljšano s obzirom na karakteristike ili planiranu upotrebu. To uključuje značajna poboljšanja u tehničkim specifikacijama, komponentama i materijalima, ugrađenim softverom, korisničkoj prihvatljivosti ili drugim funkcionalnim karakteristikama. Znatnim poboljšanjem proizvoda ili usluga ne smatraju se: manje izmjene ili poboljšanja proizvoda/usluga, prilagođavanje proizvoda/usluga pojedinačnim kupcima koje ne podrazumijevaju značajne izmjene karakteristika ili planirane upotrebe proizvoda/usluga, redovne, sezonske i druge ciklične promjene te trgovinu novim ili znatno poboljšanim proizvodima/uslugama.